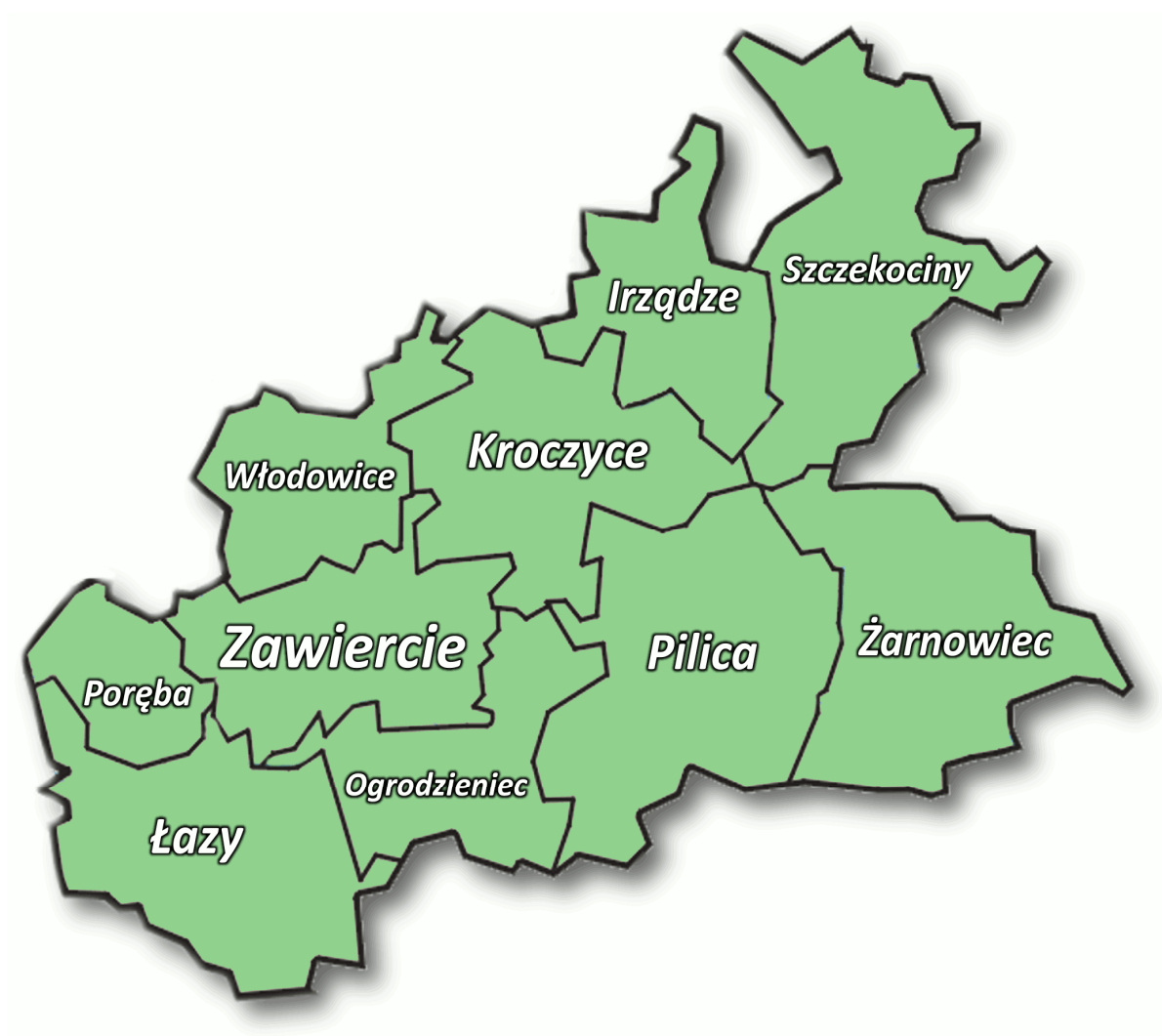

STAN BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO w 2021 roku

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w ZAWIERCIU

Spis treści

I.	OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ	4
II.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	12
III.	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	29
IV.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW KOMUNALNYCH I UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	37
V.	OCENA OBIEKTÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA DZIECI I MŁODZIEŻY	42
VI.	WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY	44
VII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	48
VIII.	DZIAŁANIA W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	55

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2021 roku

(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2021 roku)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km²**

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **115 955**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 472 703**

Liczba ludności w Polsce – **38 162 224**

W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

Ludność

2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	48 412
	Miasto Poręba	8 418
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	15 762
	Miasto	6 696
	Wieś	9 066
	Gmina Ogrodzieniec	8 939
	Miasto	4 193
	Wieś	4 746
	Gmina Pilica	8 490
	Miasto	1 911
	Wieś	6 579
	Gmina Szczekociny	7 452
4 gminy wiejskie:	Miasto	3 491
	Wieś	3 961
	Irządze	2 555
	Kroczyce	6 222
	Włodowice	5 178
	Żarnowiec	4 527
Liczba dzieci do lat 2 w Polsce:		702 386
Liczba dzieci do lat 2 w woj. śląskim:		75 099
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim:		1 634

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

1.1 Wstęp

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r., poz. 2069) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 59 zakażeń i chorób zakaźnych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek ich rejestracji.

W 2021 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Zawierciu, zgłoszono 8746 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, w tym 7348 zakażeń Covid-19, 991 przypadków podejrzeń i zachorowań na gripę. W analogicznym okresie roku ubiegłego zgłoszono 4731 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, w tym 3795 zakażeń Covid-19, 696 przypadków podejrzeń i zachorowań na gripę.

Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2021 roku sporządzono na podstawie danych pochodzących z meldunku „Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce” od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. NIZP-PZH, danych uzyskanych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach oraz prowadzonego nadzoru epidemiologicznego (dochodzenia epidemiologiczne, formularze zgłoszeń zachorowań, sprawozdania, raporty).

Należy zaznaczyć, że dane są w trakcie weryfikacji i mogą ulec nieznacznym zmianom. Użyty w opracowaniu termin wskaźnik zapadalności, to liczba przypadków zachorowań na 100 000 mieszkańców w odniesieniu do ogólnej populacji.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w roku 2021 została przedstawiona w tabeli nr 1.

1.2 Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych

COVID -19

Sytuacja epidemiologiczna w powiecie zawierciańskim w 2021 roku nadal była zdominowana epidemicznym występowaniem zachorowań na Covid-19. W 2021 roku zarejestrowano 7348 zakażeń SARS-CoV-2, więcej niż w poprzednim roku - 4909. Szczyt zachorowań odnotowano na przełomie marca i kwietnia - 2366 zakażenia. Zarejestrowano 31 ognisk epidemicznych Covid-19, w tym 12 ognisk zakażeń szpitalnych, 19 w instytucjach (szkoły, przedszkole, placówki opiekuńczo-wychowawcze, urzędy, zakłady pracy).

- Liczba osób z potwierdzonym zakażeniem w powiecie zawierciańskim: 7348
- Liczba osób objętych kwarantanną: 29979
- Liczba osób, które wyzdrowiały: 7130
- Liczba osób, które zmarły: 218

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu koordynowali i zlecali pobór wymazów w kierunku Covid-19 (badania przesiewowe) wśród nauczycieli i pracowników placówek oświatowych, pracowników i wychowanków Zakładu Poprawczego, pensjonariuszy Domu Pomocy Społecznej.

Salmonelozы – zatrucie pokarmowe odnotowano 10 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella (w tym 1 ognisko zakażenia domowe - 2 osoby). W analogicznym okresie roku ubiegłego odnotowano 3 przypadki.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe - w powiecie zawierciańskim w analizowanym okresie odnotowano 19 przypadków, (2020 r. – 3). W 18 przypadkach zakażenie wywołane przez Clostridium difficile, w 1 przypadku czynnik etiologiczny nie został określony.

Biegunki i zapalenia żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – od stycznia do końca 2021 roku odnotowano 14 przypadków zachorowań, (2020r.- 7).

Płonica (szkarlatyna) - w analizowanym okresie odnotowano 3 zachorowania (2020 r. – 2).

Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes – róża – od stycznia do końca 2021 r. odnotowano 7 przypadków zachorowań (2020 r. – 5).

Borelioza z Lyme – w powiecie zawierciańskim zgłoszono 65 zachorowań, w tym samym okresie roku ubiegłego zarejestrowano 39 przypadków.

Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień - od stycznia do końca 2021 r. rozpoczęto szczepienia u 16 osób w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę (2020 r. – 8 osób).

Wirusowe zapalenia wątroby typu A – odnotowano 2 przypadki zachorowania analogicznie do ubiegłego roku.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C – do końca 2021 roku odnotowano 3 przypadki zachorowania na wzv typu C, w roku 2020 - 2 przypadki. Wszystkie przypadki zachorowań miały postać przewlekłą.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic) - do końca grudnia odnotowano 3 przypadki zachorowań: u rocznego, 7 i 8 letniego dziecka, w roku 2020 (1 przypadek). Przypadki rozpoznano na podstawie objawów klinicznych, 2 dzieci było szczepione zgodnie z PSO, a 1 nieszczepione.

Grypa - od stycznia 2021 r. łącznie odnotowano 991 przypadków podejrzeń i zachorowań na gripę, więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego (696 przypadków). Skuteczną i bezpieczną metodą profilaktyki grypy jest dostępna na rynku szczepionka, w powiecie zawierciańskim w 2021 roku zaszczepiło się 2546 mieszkańców.

Gruźlica - w powiecie zawierciańskim do końca 2021 r. zarejestrowano 5 przypadków zachorowań (w analogicznym okresie roku ubiegłego - 6 przypadków). Nie odnotowano zachorowań osób ze styczności.

Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem – liczba zachorowań w analizowanym okresie - 23, w tym samym czasie 2020 r. - 18. Zachorowania były wywołane w 15 przypadkach przez rotawirusy, 2- norowirus, 4 – adenowirus, 2 - nieokreślone. W 10 przypadkach zachorowania wystąpiły u dzieci w grupie wiekowej 0 do 2 lat, w analogicznym okresie roku 2020 odnotowano 13 przypadków wśród dzieci do 2 lat.

Neuroinfekcje – w 2021 roku, w powiecie zawierciańskim nie odnotowano neuroinfekcji. W analogicznym okresie ubiegłego roku odnotowano 1 przypadek.

Ospa wietrzna - w roku 2021 odnotowano 238 przypadków zachorowań, w roku ubiegłym 124. Wszystkie osoby, które zachorowały na ospę wietrzną nie były szczepione przeciwko tej chorobie za wyjątkiem 6 letniego dziecka, które było zaszczepione jedną dawką.

AIDS i nowo wykryte zakażenia HIV

Gromadzenie, weryfikacja, analiza i upowszechnianie informacji o zakażeniach ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) i zespołu nabytego niedoboru odporności AIDS należy do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. W powiecie zawierciańskim, w analizowanym okresie nie odnotowano nowo wykrytych zakażeń HIV. W analogicznym okresie roku ubiegłego odnotowano 1 przypadek.

Tabela 1. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2021 roku

Lp	Jednostka chorobowa (symbole wg. „Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych” ICD - 10)		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1	Salmonelloza - zatrucie pokarmowe (A02.0)		10	8,6	768	17,2	7975	20,9
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wyw. przez Clostridium difficile (A04.7)		18	15,5	2872	64,2	21149	55,4
3	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe nieokreślone (A04.9)		1	0,9	64	1,4	514	1,3
4	Giardioza/lamblioza/ (A07.1)		3	2,6	82	1,8	548	1,4
5	Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy (A08.0)	15	12,9	1102	24,6	7395	19,4
6		wywołane przez norowirusy (A08.1)	2	1,7	652	14,6	7173	18,8
7		inne określone (A08.2-3)	4	3,4	395	8,8	2672	7,0
8		nieokreślone (A08.4)	2	1,7	488	10,9	6077	15,9
9	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – ogółem (A09)	ogółem	14	12,1	3278	73,3	29512	77,3
10	Biegunki u dzieci do lat 2 (A04, A05, A08, A09) *		16	97,9*	2728	363,3*	20225	287,9*
11	Płonica /szkarlatyna/ (A38)		3	2,6	619	13,8	2649	6,9
12	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna - róża (A46)		7	6,0	457	10,2	2086	5,5
13	Rzeżączka (A54)		1	0,9	21	0,5	283	0,7
14	Borelioza z Lyme (A69.2)	ogółem	65	56,0	1314	2,9	12427	32,6
15		neuroborelioza	-	-	25	0,6	203	0,5
16	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień (Z20.3/Z24.2;Z28)		16	13,8	366	8,2	5235	13,7
17	Ospa wietrzna (B01)		238	205,2	9651	215,8	57674	151,1
18	Wirusowe zapalenie	typu A (B15)	2	1,7	21	0,5	90	0,2
19		typu C – przewlekłe i BNO (B18.2)	3	2,6	123	2,7	1232	3,2
20	Świnka /nagminne zapalenie przyusznicy/ (B26)		3	2,6	71	1,6	484	1,3
21	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)		7348	6336,9	1354465	30282,9	2828380	7411,5
22	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19) – przypadki możliwe		-	-	169	3,8	18520	48,5
23	Gruźlica (A15-A19)		5	4,3	b.d		b.d	

A - Liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - Wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/ 100 tys. ludności)

B*- Wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10 tys. dzieci do lat 2)

b.d. – brak danych

2. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2021 r. pod nadzorem sanitarnym znajdowało 227 podmiotów wykonujących działalność leczniczą. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 121 obiektów prowadzących działalność leczniczą, przeprowadzając 175 kontroli sanitarnych. Z uwagi na ustanowione nakazy i zakazy mające na celu ograniczenie transmisji wirusa SARS-CoV-2 i dalsze rozprzestrzenianie się choroby kontrolowano między innymi stosowanie procedur mających na celu ochronę przed zakażeniem SARS-CoV-2, organizację pracy podmiotu w czasie pandemii, organizację szczepień p/Covid 19 - nie stwierdzono nieprawidłowości. Jednocześnie w związku z trwającym sezonem epidemicznym grypy prowadzono również kontrole w zakresie zgłaszalności zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę, poprzez weryfikację danych zawartych w programie służącym do ewidencji udzielanych świadczeń – nie stwierdzono niezgodności.

3. Szczepienia ochronne

Obowiązek poddawania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Obowiązkiem szczepień ochronnych objętych jest 13 chorób zakaźnych, są to: błonica, gruźlica, inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*, krztusiec, nagminne zakażenie przyusznic (świnka), odra, ospa wietrzna, ostre nagminne porażenie dziecięce (poliomyelitis), różyczka, tężec, wirusowe zapalenie wątroby typu B, wścieklizna, a także zakażeniom wywołanym przez Rotawirusy. W odniesieniu do każdej z tych chorób określono osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz wiek i inne okoliczności stanowiące przesłankę do nałożenia obowiązku szczepień ochronnych na te osoby. Uzupełnieniem ww. regulacji prawnych jest ogłaszany corocznie przez Głównego Inspektora Sanitarnego w drodze komunikatu Program Szczepień Ochronnych przeznaczony dla lekarzy i pielęgniarek będących realizatorami obowiązkowych szczepień ochronnych.

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 40 punktach szczepień nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu.

Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2021 liczyła 19 374 dzieci i młodzieży.

Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2021 r.. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach jest zbliżony do poziomu zaszczepienia dzieci w roku 2020. W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2021 r. przeprowadzono 56 kontroli w zakresie szczepień ochronnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, z dnia 21 grudnia 2010 roku, w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, do PSSE w Zawierciu zgłoszono:

- 1 ciężki niepożądany odczyn poszczepienny, po podaniu szczepionki przeciwko Covid 19 osobie dorosłej, w związku z odczynem konieczna była hospitalizacja przez okres 5 dni,
- 5 poważnych niepożądanych odczynów poszczepiennych: 1 po podaniu szczepionki p/ Odrze, Śwince i Różyczce, w związku z odczynem dziecko było hospitalizowane przez 1 dzień oraz 4 odczyny po podaniu szczepionki p/ Covid 19, osoby dorosłe u których wystąpiły odczyny nie wymagały hospitalizacji,
- 51 łagodnych niepożądanych odczynów poszczepiennych, 50 po podaniu szczepionek p/ Covid 19 oraz 1 łagodny odczyn u dziecka, po szczepieniu p/ Tężcowi, Krztuścowi i Polio.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. W roku 2021 ww. preparatami zaszczepiło się 3294 osób, spośród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby zaszczepione przeciwko grypie - 2546 osób oraz osoby zaszczepione przeciwko WZW B - 322 osób.

Problem stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych. Na koniec 2020 roku liczba opiekunów prawnych, którzy nie poddali szczepieniom dzieci wynosiła 158 osób, na koniec roku 2021 od obowiązku uchylało się 166 osób.

Jako osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych wykazano wyłącznie te osoby, które zobowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym zostały zgłoszone przez lekarzy, jako osoby uchylające się spełniając jednocześnie 4 kryteria:

- zostały powiadomione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej o konieczności poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu w określonym terminie,
- nie zgłosiły się do lekarza w celu przeprowadzenia badania kwalifikacyjnego do szczepienia i do samego szczepienia,
- nie przedstawiły zaświadczenia o wcześniejszym poddaniu się szczepieniu w ramach szczepień zalecanych,
- nie stwierdzono u nich przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień lub wskazań do czasowego odroczenia ich przeprowadzenia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony do żądania w drodze egzekucji administracyjnej wykonania obowiązku szczepień. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są wnioski. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem tzw. tytułu wykonawczego. W wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych, wobec opiekunów uchylających się od obowiązku szczepień, PPIS w Zawierciu skierował do Wojewody Śląskiego 10 wniosków o nałożenie grzywny w celu przymuszenia.

Prowadzone działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym przekonały 42 opiekunów, którzy uchylali się od obowiązku szczepień, do poddania się szczepieniom. Jednocześnie w roku 2021 do PSSE w Zawierciu, przez świadczeniodawców, zostały zgłoszone 24 nowe osoby uchylające się od szczepień. Ponadto należy podkreślić, iż wśród liczby wykazanych osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych są również osoby, które były wykazane w latach poprzednich i nadal nie dopełniły tego obowiązku. Reasumując w powiecie zawierciańskim dotychczas nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności należy uznać za zadawalający. Niemniej, należy obserwować i rzetelnie monitorować sytuację dot. niedopełniania obowiązku szczepień, bowiem ma to istotny wpływ na osiągnięcie odporności zbiorowiskowej w populacji. Wymaga to szczególnego zaangażowania i mobilizacji wszystkich jednostek biorących udział w realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

4. Dopalacze

Z uwagi na zagrożenia stwarzane przez środki zastępcze, tzw. „dopalacze”, prowadzone jest raportowanie podejrzeń zatruc/zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. W 2021 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 6 przypadków podejrzeń zatruc/zatruc dopalaczami i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

5. Wnioski

- Sytuacja epidemiologiczna w powiecie zawierciańskim w 2021 roku nadal była zdominowana epidemicznym występowaniem zachorowań/zakażeń Covid-19. Wzrost zachorowań odnotowano w przypadku takich chorób jak: salmonellozy zatrucia pokarmowe, inne bakteryjne zakażenia jelitowe, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, biegunka i zapalenie żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, borelioza z Lyme, styczeń i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień, ospa wietrzna, grypa i podejrzenia zachorowań na grypę oraz zakażenia SARS-CoV-2.
- Czynnikiem etiologicznym odpowiedzialnym za największą liczbę zachorowań/zakażeń były wirus SARS-CoV-2 - 7348 przypadków oraz grypa (991 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę).
- Pomimo, iż szczepienia przeciwko grypie są bezpieczną i skuteczną metodą profilaktyki i mogą stymulować system immunologiczny przeciwko innym drobnoustrojom, poziom zabezpieczenia społeczeństwa powiatu zawierciańskiego przeciw grypie sezonowej jest nadal niedostateczny (ok. 2.2 % populacji powiatu), w roku ubiegłym (1,6%), co nadal stanowi tylko symboliczny procent ogółu ludności.
- W 2021 roku na terenie powiatu zawierciańskiego odnotowano 33 ogniska epidemiczne w tym 31 wywołanych wirusem SARS-CoV-2, 1 – Klebsiella pneumoniae MBL typu NDM, 1 - ognisko domowe Salmonellozy .
- Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych w 2021 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, krztusiec, poliomyelitis, różyczką, odrę.

- Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności jest zadowalający.
- Kontynuowany jest nadzór nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylania się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane i działania propagujące wiedzę o znaczeniu szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym.

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Ocena stanu sanitarnego – ogólna

W roku 2021 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności znajdowało się 1405 zakładów (w tym 35 miejsc produkcji i obrotu przedmiotami użytku) oraz 2 zakłady wytwarzania/konfekcjonowania produktów kosmetycznych i 16 miejsc obrotu produktami kosmetycznymi.

Skontrolowano 579 zakładów (w tym 4 zakłady z rynku produktów kosmetycznych). We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 850 kontroli sanitarnych, w tym 4 kontrole w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi i 38 kontroli granicznych. Przeprowadzono 391 kontroli kompleksowych z wykorzystaniem obowiązujących arkuszy oceny zakładu i 2 kontrole kompleksowe w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi oraz 442 kontrole doraźne (w tym 60 kontroli interwencyjnych w zakładach żywnościowo-żywnościowych i 1 kontrolę interwencyjną produktów kosmetycznych), 112 kontroli sprawdzających i 38 kontroli granicznych.

Wydano 490 decyzji administracyjnych tj. 245 decyzji merytorycznych (96 administracyjnych, w tym 54 decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień i 3 decyzje wycofania środków spożywczych z obrotu) i 245 decyzji płatniczych. Nałożono 57 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 11 800,00 zł.

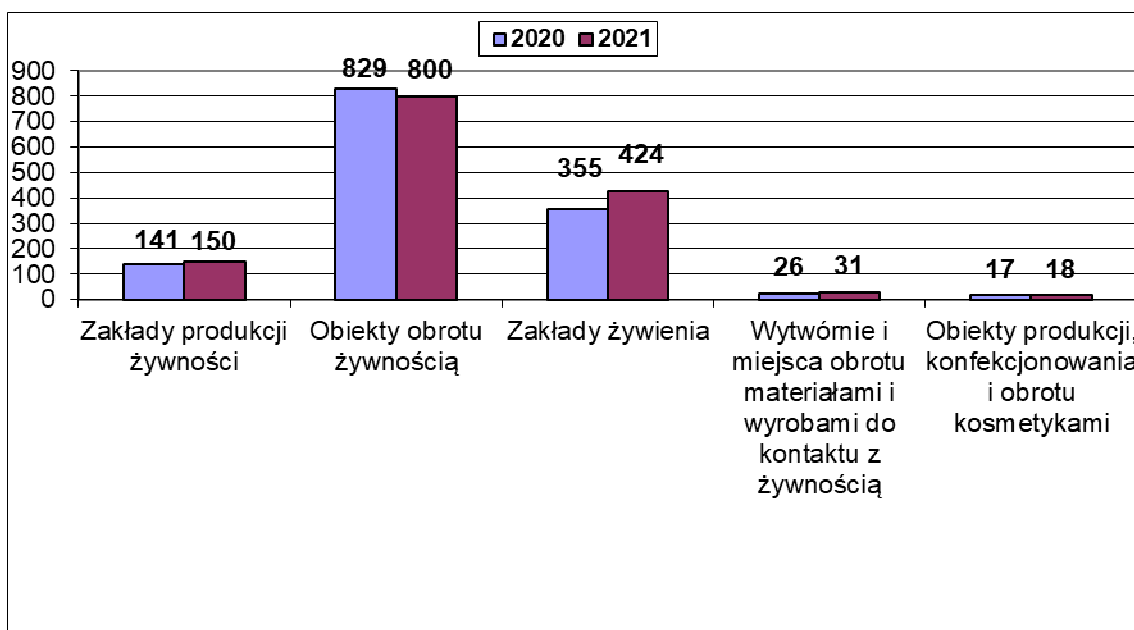
W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 426 próbek: 223 próbki żywności (w tym 353 próbek żywności krajowej, 31 próbek z krajów UE oraz 4 próbki z importu), 5 próbek wyrobów do kontaktu z żywnością, 21 próbek sanitarnych i 12 próbek kosmetyków.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2021 r. wydano:

- 96 decyzji administracyjnych w związku z naruszeniem wymagań higieniczno-sanitarnych, w tym 54 decyzje terminowe i 3 decyzje nakazujące wycofanie środków spożywczych z obrotu,
- 6 upomnień,
- sporządzono 4 wnioski do WSSE w Katowicach o nałożenie kar pieniężnych przez ŚPWIS. Dwa z nich dotyczyły rozpoczęcia działalności bez zgody PPIS w Zawierciu, w 1 przypadku rozpoczęcia działalności bez wpisu do rejestru zakładów i w 1 wprowadzanie do obrotu w bufecie szkolnym środków spożywczych niespełniających wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Winnych stwierdzonych podczas kontroli uchybień ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego w liczbie 57 sztuk na łączną kwotę 11 800,00 zł

Wykres 1. Rodzaj obiektów objętych nadzorem w latach 2020-2021

Wykres 2. Działania represyjne w latach 2020-2021

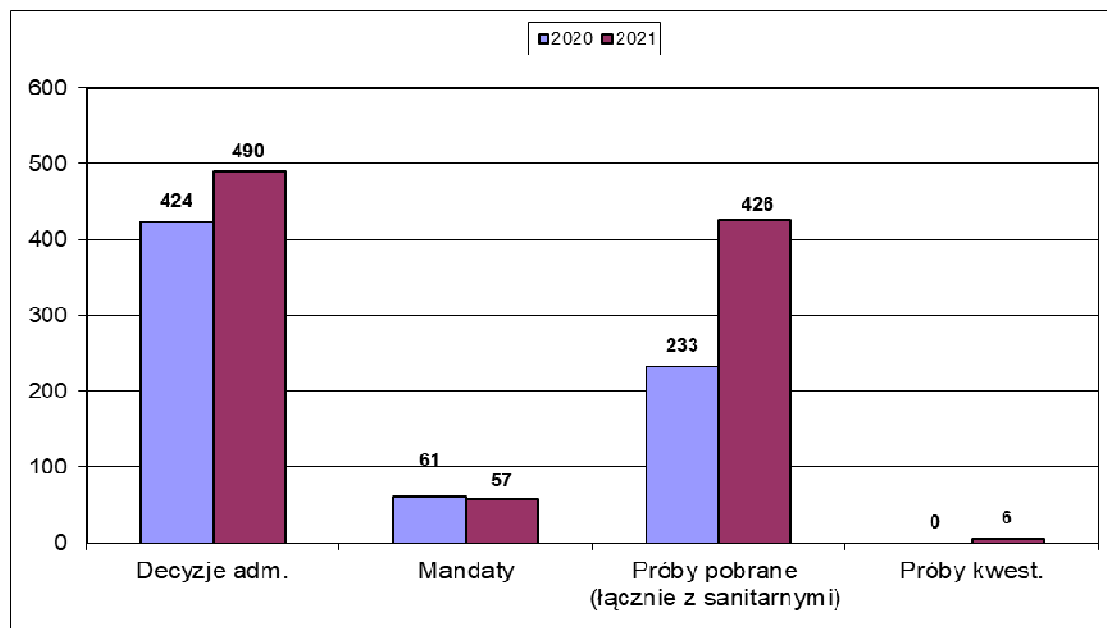

Tabela 1. Stan sanitarny w rozbiciu na grupy obiektów w 2021 r.

Rok 2021	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	W tym: sklasyfikowano obiektów	%	W tym: obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli i rekontroli	Wskaźnik częstości kontroli
Obiekty produkcji żywności	150	78	52	57	73	0	0	111	0,74
Obiekty obrotu żywnością	800	290	36,3	201	69,3	0	0	459	0,57
Obiekty żywienia zbiorowego	424	194	45,8	122	62,9	2	1,6	223	0,52
Wytwórnice i obrót materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	31	13	42	11	85	0	0	15	0,48
Razem	1405	575	40,9	391	68	2	0,5	808	0,57

2. Obiekty produkcji żywności

W roku 2021 w rejestrze zakładów figurowało 150 zakładów produkujących żywność, z czego skontrolowano 78. Zatwierdzono 8 tego typu obiektów.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniano na podstawie obowiązujących arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Wszystkie zakłady zostały ocenione jako zgodne z wymogami.

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane podczas kontroli uchybienia to m.in.:

- zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych i sprzętu (zawilgocone, zagrzybione ściany i sufity pomieszczeń produkcyjnych, zniszczone powierzchnie podłóg, skorodowany sprzęt produkcyjny – dot. głównie piekarni),
- niewłaściwy bieżący stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i sprzętu (brak czystości i porządku).

W 2021 r. na właścicieli w/w zakładów wydano 22 decyzje administracyjne, w tym 14 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień, nałożono 10 grzywnien w drodze mandatu karnego na kwotę 2450,00 zł.

Właścicieli 2 zakładów produkcyjnych – ciastkarni, skierowano o ukaranie do ŚPWIS za rozpoczęcie działalności bez zatwierdzenia i wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów państwowej inspekcji sanitarnej.

W piekarniach pobierano zmiotki lub wytrzepki z koszyczków do badań sanitarnych na obecność szkodników zbożowo-mącznych. Z pobranych 21 próbek, 6 było kwestionowanych. Właścicieli piekarni ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego oraz wydano 2 decyzje z terminem natychmiastowej wykonalności nakazujące doprowadzenie pomieszczeń i sprzętów w piekarniach do właściwego stanu sanitarnego.

Prócz tego pobrano 51 próbek w ciastkarniach, 15 próbek lodów z automatu, 1 próbkę w zakładzie produkcyjnym i 2 w gospodarstwach rolnych. Próbki te nie były kwestionowane.

3. Obiekty obrotu żywnością

W roku 2021 skontrolowano 290 zakładów obrotu żywnością z 800 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego, zatwierdzono 41 obiektów.

W miejscach obrotu środkami spożywczymi, za stwierdzone uchybienia, nałożono na osoby odpowiedzialne 36 mandatów karnych na kwotę 6 900,00 zł. Wydano 56 decyzji administracyjnych, w tym 29 nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień.

Sporządzono 1 wniosek o ukaranie do ŚPWIS w Katowicach. Właściciela sklepu skierowano o ukaranie z powodu rozpoczęcia działalności bez złożonego przez podmiot wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej (w sklepie prowadzona była sprzedaż odzieży i produktów kosmetycznych, a dodatkowo żywności pakowanej jednostkowo fabrycznie, trwałej mikrobiologicznej).

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan powierzchni ścian, sufitów i podłóg
- niewłaściwy stan techniczny wyposażenia i sprzętu.

Nieprawidłowości natury bieżącej to głównie:

- brak zachowanej czystości i porządku pomieszczeń i wyposażenia,
- brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej przed zanieczyszczeniem,
- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań laboratoryjnych 315 próbek żywności, w tym 12 próbek kosmetyków. Wszystkie zbadane próbki były zgodne z obowiązującymi wymogami.

4. Zakłady żywienia zbiorowego ogółem

W 2021 roku skontrolowano 194 zakłady żywienia zbiorowego, w tym 137 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, 55 typu zamkniętego i 2 zakłady usług cateringowych. W obiektach tych przeprowadzono 223 kontrole.

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego to:

- brak porządku i czystości w zakładzie,
- brak segregacji surowców, półproduktów i wyrobów gotowych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających.

W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego (duża gastronomia) nałożono 10 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1 950,00 zł, wydano 14 decyzji administracyjnych.

W zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 500,00 zł, wydano 3 decyzje administracyjne.

W stołówce szpitalnej pobrano 1 posiłek obiadowy dwudaniowy przeznaczony dla pacjenta na diecie bezglutenowej. Próbka, pobrana na zawartość glutenu, nie była kwestionowana.

Mała gastronomia

W 2021 r. przeprowadzono 75 kontroli w 69 zakładach małej gastronomii.

Najczęściej stwierdzano uchybienia:

- niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń,
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 3 mandaty karne na kwotę 400,00 zł. Wydano 5 decyzji administracyjnych. 2 obiekty oceniono jako niezgodne z wymaganiami (na podstawie arkusza oceny zakładów) z powodu braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych.

5. Jakość zdrowotna środków spożywczych

Jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych

W 2021 roku pobrano do badań laboratoryjnych 353 próbki krajowe środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywnościowo –żywnościowych.

Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne i ocenę znakowania.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 225 próbek
- pod względem chemicznym – 92 próbki
- pod względem organoleptycznym – 36 próbek
- pod względem oznakowania – 210 próbek

W 2021 roku pod względem znakowania oceniono 210 próbek krajowych. Znakowanie 9 próbek było niezgodne z rozporządzeniem PEiR (UE) nr 1169/2011. Informacje o nieprawidłowym znakowaniu przekazano do powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych, nadzorujących producentów w/w wyrobów tj. do PSSE w Radomiu (suplementy diety), PSSE w Krakowie (orzeszki) i PSSE w Opolu (hamburgery).

Jakość zdrowotna środków spożywczych z UE

W 2021 roku pobrano do badań laboratoryjnych 31 próbek środków spożywczych wyprodukowanych na terenie UE, z różnego rodzaju obiektów żywnościowo – żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne i ocenę znakowania.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 10 próbek
- pod względem chemicznym – 17 próbek
- pod względem organoleptycznym – 4 próbki
- pod względem oznakowania – 26 próbek

W 2021 roku pod względem znakowania oceniono 26 próbek z krajów UE, wszystkie były zgodne z wymaganiami.

Jakość zdrowotna środków spożywczych z importu

Przebadano 4 próbki żywności z importu, w tym;

- pod względem chemicznym – 4 próbki
- pod względem organoleptycznym – nie badano
- pod względem oznakowania – 2 próbki

Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

6. Nadzór nad przedmiotami użytku

W 2021 roku przeprowadzono 4 kontrole dot. produktów kosmetycznych, w tym 1 w wytwórni produktów kosmetycznych, 1 w zakładzie konfekcjonowania kosmetyków i 2 w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi (1 kontrola planowa, 1 interwencyjna). Kontrola interwencyjna dotyczyła daty ważności farby do włosów. Przeprowadzono kontrolę (nie stwierdzono nieprawidłowości), udzielono odpowiedzi osobie wnoszącej interwencję.

Przeprowadzono kontrolę w 3 zakładach produkcji materiałów lub wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 12 w miejscach obrotu w/w produktami.

Pobrano 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (1 próbkę wyrobów szklanych, 2 próbki wyrobów ceramicznych, 1 próbkę wyrobów z melaminy - do badań w kierunku migracji metali szkodliwych dla zdrowia, 1 próbkę wyrobów kuchennych z poliamidu w kierunku migracji PAAs). 4 z pobranych 5 próbek były również oceniane na znakowanie. Wszystkie pobrane próbki były zgodne z wymogami.

W 2021 r. pobrano do badania 12 próbek wyrobów kosmetycznych, w tym 8 na zawartość formaldehydu, 4 na zawartość fluoru oraz wszystkie 12 na znakowanie. W/w próbki nie były kwestionowane.

Tabela 2. Jakość zdrowotna środków spożywczych w latach 2020-2021

Rok	Próbki zbadane*	Próbki zdyskwalifikowane*	W tym					
			krajowe		UE		Import	
			zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	zdyskwalifikowane %	zbadane	Zdyskwalifikowane %
2020	219	0	185	0	11	0	23	0
2021	388	0	353	0	31	0	4	0

* nie uwzględniono próbek sanitarnych (zmiotki/wytrzepek), produktów kosmetycznych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

7. Nadzór nad importem/exportem

W 2021 r. 2 przedsiębiorców występowało z wnioskami o przeprowadzenie kontroli granicznej żywności wyprodukowanej w 2 zakładach produkcyjnych, w wyniku czego przeprowadzono:

- 38 kontroli granicznych żywności przeznaczonej na eksport,
- oceniono 49 partii produktów,
- wydano 40 świadectw eksportowych.

W 2021 r. nie zgłaszano do kontroli granicznej produktów pochodzących z importu.

8. System Wczesnego Ostrzeżenia o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)

W ramach systemu RASFF dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku produktów szkodliwych dla zdrowia – żywności lub materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. System RAPEX dotyczy produktów kosmetycznych. W 2021 r. otrzymano: 148 powiadomień w ramach systemu RASFF (106 powiadomień alarmowych i 42 informacyjnych/news), z czego 79 alarmowych i 31 informacyjnych dot. obecności zanieczyszczeń mikrobiologicznych, najczęściej stwierdzenia obecności bakterii z gr. Salmonella w świeżym mięsie drobiowym (elementach z kurczaka, mięsie z indyka). Pozostałe przypadki dotyczyły różnorodnych produktów i stwierdzonych zanieczyszczeń np. ochratoksyny w rodzynekach, ekstraktu Eurycoma

longifolia w składzie suplementu diety, tlenku etylenu w suplementach diety oraz składnikach do produkcji żywności, przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – etefonu w papryce, przekroczenia migracji pierwszorzędnych amin aromatycznych z produktu w wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W ramach systemu RAPEX otrzymano 1 powiadomienie, które dot. obecności nadtlenu wodoru w paście do zębów.

W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono obecności produktów niebezpiecznych na terenie powiatu zawierciańskiego (zostały wyprzedane, wycofane z obrotu przez dostawcę lub nie zostały wprowadzone do obrotu).

Tabela 3. Zestawienie powiadomień typu RASFF w 2021 r.

Kategorie produktów	Powiadomienie alarmowe	Powiadomienie informacyjne
Mięso i przetwory mięsne	2	1
Owoce, przetwory owocowe	1	-
Warzywa, przetwory warzywne	1	1
Suplementy diety	6	1
Zboża i przetwory zbożowe	1	1
Wody źródlane	1	-
Nasiona roślin oleistych	2	-
Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	1	-
Lody	1	
Dodatki do żywności	5	2
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaj i produkty jajeczne	79	31
Tłuszcze roślinne,	1	-
Napoje alkoholowe, w tym wyroby winiarskie		1
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	1	-
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	4	4

9. Nadzór nad wyrobami i materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2021 roku przeprowadzono kontrole w 3 zakładach produkcji materiałów lub wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 12 w miejscach obrotu w/w produktami. Pobrano 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (1 próbkę wyrobów szklanych, 2 próbki wyrobów ceramicznych, 1 próbkę wyrobów z melaminy - do badań w kierunku migracji metali szkodliwych dla zdrowia, 1 próbkę wyrobów kuchennych z poliamidu w kierunku migracji PAAs). 4 z pobranych 5 próbek były również oceniane na znakowanie. Wszystkie pobrane próbki były zgodne z obowiązującymi wymogami.

10 . Nadzór nad produktami kosmetycznymi

W 2021 roku przeprowadzono 4 kontrole dot. produktów kosmetycznych, w tym 1 w wytwórni produktów kosmetycznych, 1 w zakładzie konfekcjonowania kosmetyków i 2 w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi (1 kontrola planowa, 1 interwencyjna). Kontrola interwencyjna dotyczyła daty ważności farby do włosów. Przeprowadzono kontrolę (nie stwierdzono nieprawidłowości), udzielono odpowiedzi osobie wnoszącej interwencję.

W 2021 r. pobrano do badania 12 próbek wyrobów kosmetycznych, w tym 8 na zawartość formaldehydu, 4 na zawartość fluoru oraz wszystkie 12 na znakowanie. W/w próbki nie były kwestionowane.

11. Interwencje

W 2021 r. do sekcji HŻŻiPU wpłynęło 35 wniosków o interwencję (w tym 15 anonimowych), z czego 13 zgłoszeń należy uznać za zasadne.

W wyniku złożonych interwencji podejmowano następujące działania:

- przeprowadzono 34 kontrole interwencyjne,
- nałożono 12 mandatów karnych na kwotę 3450,00 zł,
- wydano 1 decyzję nakazującą zapewnienie dobrego stanu technicznego komory chłodniczej w zakładzie produkcyjnym (wykonano),
- dwóch przedsiębiorców skierowano o ukaranie do ŚPWIS z powodu rozpoczęcia działalności bez zatwierdzenia zakładu (2 ciastkarnie).

Nie pobierano próbek żywności do badań laboratoryjnych.

Wnoszone interwencje najczęściej dotyczyły nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego obiektów, jakości zdrowotnej żywności wprowadzanej do obrotu, higieny sprzedaży,

niewłaściwych warunków przechowywania środków spożywczych. Interwencje były rozpatrywane rzetelnie i terminowo. Osoby interweniujące, które podały swoje dane osobowe i adres zamieszkania, otrzymywały odpowiedzi na piśmie. Osoby składające interwencje drogą elektroniczną, otrzymywały odpowiedzi zwrotne na adres e - mail.

Po dokonaniu analizy rodzaju interwencji ustalono, że zakłady, w których stwierdzono uchybienia zostaną objęte wzmożonym nadzorem.

12. Działania ukierunkowane problemowo/akcje

„Kontrola zakładów prowadzących działalność w miejscowościach wypoczynku i przy trasach turystycznych”

W miesiącach VI – IX 2021 r. przeprowadzono łącznie 88 kontroli w obiektach zlokalizowanych przy trasach turystycznych, pielgrzymek lub w miejscach wypoczynku, wśród nich było 46 zakładów gastronomicznych (w tym 13 obiektów sezonowych), 26 zakładów obrotu żywnością, 16 zakładów produkcyjnych (w tym 6 automatów do lodów i 1 wytwórnia lodów). Niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny stwierdzono w 3 obiektach, w wyniku czego nałożono łącznie 3 mandaty karne na kwotę 550,00 zł. Wydano 11 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości technicznych, które zostały wykonane w terminie.

W omawianym okresie wpłynęły 2 interwencje dot. w/w zakładów, z czego 1 uznano za uzasadnioną. Przyczyną interwencji był brak higieny sprzedaży żywności oraz duża ilość much w zakładzie. W obiektach tych przeprowadzono kontrole interwencyjne. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200,00 zł.

„Bezpieczne wakacje 2021”

W sezonie letnim w 2021 r. przeprowadzono 13 kontroli bloków żywieniowych w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży (w 2021 r. znacząco zmniejszyła się liczba turnusów wypoczynkowych dla dzieci i młodzieży). Wśród kontrolowanych było 9 obiektów zlokalizowanych w ośrodkach wypoczynkowych, 3 kuchnie obozowe i 1 gospodarstwo agroturystyczne. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w kuchni obozu harcerskiego, podczas której stwierdzono uchybienia, za które osoba odpowiedzialna została ukarana grzywną w drodze mandatu karnego na kwotę 500,00 zł. Stwierdzone uchybienia to niewłaściwy stan higieniczny w obiekcie, obecność owadów (much) w pomieszczeniu kuchni, brak segregacji surowców i wyrobów gotowych w urządzeniu chłodniczym, zbyt wysoka temp. w urządzeniu chłodniczym na nabiał i wędliny. Stwierdzono również niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń i sprzętów (zniszczona podłoga w pomieszczeniu

magazynowym oraz powierzchni blatów stolików i regałów magazynowych, odpryski emalii wewnętrznych powierzchni garnków kuchennych). Ponownie przeprowadzona kontrola wykazała poprawę stanu sanitarno-higienicznego w obiekcie. Kontrole przeprowadzone w pozostałych obiektach nie wykazały nieprawidłowości.

„Realizacja Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności”

Jednym z elementów kontroli kompleksowych, a także kontroli tematycznych, była ocena znakowania żywności, w tym zasad oferowania do sprzedaży żywności nieopakowanej lub sprzedawanej „luzem”, pod względem przekazywania konsumentom informacji o znajdujących się w produkcie alergenach. W sumie przeprowadzono 306 kontroli uwzględniających powyższe zagadnienia. W zakładach produkujących żywność (24 obiekty) oceniano znakowanie wyrobów gotowych (pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa żywności) oraz informacje przekazywane odbiorcom żywności nieopakowanej. Porównywano przekazywane informacje ze stosowanymi w zakładach recepturami.

Mimo, że przedsiębiorcy posiadali wymagane informacje to jednak często wymagały one weryfikacji (dot. zakładów obrotu żywnością). Z tego powodu nadal osoby kontrolujące zakład udzielały wyjaśnień w celu ich skorygowania, rozdawano ulotki z przykładami poprawnej informacji o znakowaniu produktów. Zagadnienia te były także elementem kontroli związanych z zatwierdzaniem zakładów – udzielano stosownych informacji i porad.

„Realizacja Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych, w zakresie badań swoich wyrobów, pod kątem ich zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi określonymi w załączniku I do w/w rozporządzenia.”

W/w akcja była kontynuacją rozpoczętej w roku 2015 r. i wykazała, że coraz więcej przedsiębiorców posiada badania właścicielskie swoich wyrobów. W 2021 r. przeprowadzono 29 kontroli w zakładach produkcyjnych, podczas których oceniano w/w rozporządzenie, były to głównie ciastkarnie i automaty do lodów. Podczas kontroli stwierdzono, że właściciel 2 automatów do lodów nie posiadał wyników badań mikrobiologicznych swoich produktów. Wydano 2 decyzje nakazujące dot. realizacji wymagań w/w rozporządzenia, które zostały wykonane w terminie.

„Zasady stosowania materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością”

W 2021 r. skontrolowano 13 zakładów z rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością tj. 3 wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 10 obiektów obrotu w/w produktów. Łącznie przeprowadzono 15 kontroli tj. 3 w wytwórniach, 3 w hurtowniach i 9 w sklepach. Pobrano 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością do badań laboratoryjnych tj. 1 próbkę wyrobów szklanych, 2 próbki wyrobów ceramicznych – do badań w kierunku migracji metali szkodliwych dla zdrowia, 1 próbkę z melaminy, 1 próbkę wyrobów kuchennych z poliamidu w kierunku migracji PAAs. 4 z pobranych 5 próbek oceniono również na znakowanie. Wszystkie próbki były zgodne z obowiązującymi wymogami. Podczas kontroli kompleksowych zakładów stosujących materiały lub wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością (np. zakłady produkcyjne, gastronomiczne korzystające z naczyń jednorazowego użytku) wykorzystywano załączniki do protokołów dot. materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Sprawdzano między innymi oznakowanie opakowań i deklaracje zgodności. Stwierdzono, że często przedsiębiorcy nie posiadają w zakładzie wymaganych dokumentów, lecz po kontakcie z dostawcami, takowe otrzymywali.

„Sprzedaż wyrobów z bambusa”

Od 23 czerwca 2021 r. w związku z pismem GIS z dnia 18.06.2021 r. rozpoczęto akcję mającą na celu kontrole materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, importowanych z Chin i zawierających niedozwolony składnik - mielony lub sproszkowany bambus. Na terenie powiatu zawierciańskiego nie prowadzą działalności przedsiębiorcy importujący w/w wyroby. Podczas bieżących kontroli zakładów wprowadzających do obrotu lub stosujących materiały lub wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, sprawdzano czy zawierają one niedozwolony składnik.

Ogółem skontrolowano 36 zakładów, w tym:

- 34 sklepy
- 1 hurtownię
- 1 sklep z materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością
- 29 zakładów żywienia zbiorowego.

Nie stwierdzono w obrocie w/w wyrobów.

„AFS – Afrykański Pomór Świń”

Powyzsza akcja jest prowadzona od 2016 w związku z rozprzestrzenianiem się ASF. W trakcie kontroli obiektów obrotu żywnością i zakładów gastronomicznych, wprowadzających do obrotu mięso i jego przetwory, sprawdzane było pochodzenie w/w produktów, a także oceniany sposób postępowania z odpadami kat. III. Comiesięczne raporty z przeprowadzonych kontroli przesyłane były do WSSE w Katowicach. Łącznie, w ciągu roku, przeprowadzono 186 tego rodzaju kontroli uwzględniających powyższe zagadnienia (5 w kioskach na targowiskach, 76 w zakładach gastronomicznych i 105 w sklepach spożywczych). W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami. W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego nie stwierdzono przygotowywania posiłków z użyciem dziczyzny, a w zakładach obrotu żywnością jego sprzedaży. Przedsiębiorcy posiadali dokumenty potwierdzające pochodzenie mięsa i jego przetworów.

„Ocena żywienia dzieci i młodzieży”

Podczas kontroli w zakładach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży dokonywano oceny jakościowej żywienia na podstawie udostępnianych jadłospisów pod kątem przestrzegania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 26.07.2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. 2016, poz. 1154). Dokonywano również oceny składników środków spożywczych znajdujących się na stanie magazynowym w szkołach/przedszkolach oraz w kioskach/sklepikach/bufetach szkolnych.

Przeprowadzono łącznie 40 kontroli, w tym 28 w stołówkach szkolnych, 10 w stołówkach przedszkolnych i 2 w żłobkach. Podczas kontroli korzystano z „List wspomagających ocenę żywienia w szkole/przedszkolu pod kątem spełnienia wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku”. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Pobierano również jadłospisy dekadowe w celu przeprowadzenia oceny ilościowej. Analizy dokonywano w stacji przy wykorzystaniu programów komputerowych (WIKT, ALIANT). Pobrano i poddano ocenie łącznie 22 jadłospisy dekadowe, w tym 13 ze stołówek szkolnych, 8 ze stołówek przedszkolnych i 1 ze stołówki żłobka.

Zaobserwowano niewielkie nieprawidłowości w podaży niektórych składników odżywczych. Była to głównie zwiększona podaż soli/sodu, cukru i białka, w trzech przypadkach zbyt mała ilość dostarczanej energii. We wspomnianych przypadkach

kontaktowano się z placówkami, w których stwierdzono powyższe i przekazano wskazówki odnośnie dokonania korekty sposobu żywienia dzieci i młodzieży korzystających z posiłków.

„Realizacja Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26.07.2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach”

Podczas kontroli w zakładach żywienia dzieci i młodzieży oceniano przestrzeganie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W 2021 r. przeprowadzono 44 kontrole w zakładach żywnościowych mieszczących się w jednostkach systemu oświaty, w tym 38 kontroli dot. realizacji w/w rozporządzenia (26 w stołówkach szkolnych, 9 w stołówkach przedszkolnych oraz 3 w kioskach i bufetach szkolnych). W jednym bufecie szkolnym przeprowadzona kontrola wykazała wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niespełniających wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych o zawartości cukru, tłuszczów i soli wyższych niż dopuszcza rozporządzenie. Właściciela bufetu skierowano o ukaranie do ŚWPIS na podst. art. 103 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2021, poz. 2021). W związku z tym, że wniosek o wymierzenie kary został przesłany do ŚWPIS w grudniu 2021 r., decyzja o ukaraniu nie została jeszcze wydana. W pozostałych kontrolowanych zakładach nie stwierdzono nieprawidłowości.

13. Nadzór nad żywnością prozdrowotną

W 2021 r. prowadzono nadzór nad suplementami diety, środkami specjalnego przeznaczenia żywieniowego i środkami spożywczymi wzbogaconymi witaminami lub składnikami mineralnymi, w tym nad sprzedażą internetową. Przeprowadzono 2 kontrole w sklepach zielarskich, 6 w aptekach, 3 w zakładzie produkującym suplementy diety, 2 w sklepie internetowym oraz 7 w miejscach obrotu, między innymi suplementami diety. W obiektach tych pobrano do badań laboratoryjnych 15 próbek żywności prozdrowotnej. Próbkę badano w następujących kierunkach: na zawartość białka, składników mineralnych, metali szkodliwych dla zdrowia, zawartości tłuszczu całkowitego, znakowania i parametrów mikrobiologicznych. Pobrane próbki nie były kwestionowane, jednakże stwierdzono

nieprawidłowe znakowanie 2 suplementów diety. Sprawę przekazano do PSSE w Radomiu, do wykorzystania służbowego, zgodnie z kompetencjami.

Wyjaśniano sprawę suplementu diety „Parazitum Plus”, wyprodukowanego przez przedsiębiorcę z powiatu zawierciańskiego (w związku z interwencją dot. nieprawidłowego oświadczenia zdrowotnego). Ustalono, że suplement diety ten został wycofany z produkcji. Produkowany obecnie suplement „Parazitum” był prawidłowo znakowany, a znajdujące się na opakowaniu oświadczenia zdrowotne były zgodne z treścią oświadczeń znajdujących się na tzw. liście pending. Przekazano odpowiedzi do podmiotu wnoszącego interwencję oraz do Głównego Inspektora Sanitarnego (z powiadomieniem ŚPWIS).

Prowadzono postępowanie wyjaśniające w sprawie suplementu diety zawierającego w składzie johimbinę. Ustalono, że podmiot wprowadzający na rynek w/w suplement mieszka i prowadzi działalność w Wielkiej Brytanii. Mimo to poinformowano przedsiębiorcę o zakazie wprowadzania do obrotu produktów z johimbiną oraz zobowiązano do aktualizacji danych na portalu allegro (dot. informacji „miejsce i lokalizacja – Zawiercie”). Nawiązano współpracę z Działem Bezpieczeństwa Allegro (po założeniu konta w serwisie Allegro na potrzeby jednostek organów ścigania i innych instytucji państwowych), w celu poinformowania o stwierdzonych nieprawidłowościach. Przedsiębiorca usunął ze swojej oferty niedozwolony produkt, a także nieprawdziwe dane adresowe.

Wystosowano pismo do PSSE w Poznaniu, w odpowiedzi na prośbę o podjęcie działań w związku ze stwierdzeniem sprzedaży internetowej suplementu diety zawierającego siarczan agmatyny, przez przedsiębiorcę z powiatu zawierciańskiego. Podjęto odpowiednie działania w wyniku których ustalono, że w/w suplementu diety nie ma już w sprzedaży (aukcja zakończona). Wezwany do PSSE w Zawierciu przedsiębiorca, który jest pośrednikiem w sprzedaży internetowej suplementów diety (nie posiada na stanie towaru) został pouczony, a o wynikach działań poinformowano PSSE w Poznaniu.

W związku z pismem Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dot. wprowadzania do obrotu suplementów diety i odżywek zawierających niedozwolone składniki tj. johimbinę lub selektywne modulatory receptora androgenowego, oferowanych do sprzedaży na portalu Allegro przez przedsiębiorcę z terenu powiatu zawierciańskiego, przeprowadzono kontrolę sanitarną interwencyjną u przedsiębiorcy, podjęto odpowiednie działania, a o wynikach powiadomiono PWIS.

Dokonywano weryfikacji, prowadzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego, rejestru produktów objętych powiadomieniem o pierwszym wprowadzeniu do obrotu

na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – dot. suplementów diety produkowanych przez lokalnego producenta.

Współpracowano z Inspekcją Farmaceutyczną - przekazano listę podmiotów, będących pod wspólnym nadzorem i zaplanowanych do kontroli w 2021 r. w zakresie oceny znakowania suplementów diety oraz poinformowano o wszystkich przeprowadzonych kontrolach i innych działaniach w 2020 r. w obiektach będących pod wspólnym nadzorem.

Prowadzono nadzór nad sprzedażą internetową - dokonywano przeglądu stron internetowych (dot. past do zębów, pasków wybielających do zębów i suplementów diety).

Podejmowano działania w stosunku do przedsiębiorcy, wprowadzającego do obrotu suplementy diety, w tym niedozwolone, na portalu allegro. Podmiot mieszka w Wielkiej Brytanii, a na portalu allegro podawał nieprawidłowe dane „dostawa i lokalizacja Zawiercie” (niedozwolone produkty zostały usunięte, zaktualizowano dane adresowe).

14. Wnioski

Stan sanitarno-higieniczny zakładów żywnościowo-żywnościowych na terenie powiatu zawierciańskiego systematycznie ulega poprawie. Prowadzony w 2021 r. nadzór sanitarny nad w/w zakładami został zaplanowany na podstawie analizy ryzyka wynikającej z „Arkusza oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością”, jak również wnoszonych interwencji.

Realizowano plan poboru próbek żywności, materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych. W miarę możliwości próbki pobierano od producentów z terenu powiatu zawierciańskiego. Nie kwestionowano próbek żywności.

W przypadku otrzymania powiadomień w ramach systemu RASFF/RAPEX, z prośbą o podjęcie działań, prowadzono postępowania wyjaśniające i przesyłano odpowiedzi do ŚPWIS. Nie zgłaszano do systemu RASFF środków spożywczych wyprodukowanych przez lokalnych przedsiębiorców.

Liczba wnoszonych interwencji dot. działalności żywnościowo-żywnościowej była mniejsza niż w poprzednich latach, reagowano na każdy zgłoszony sygnał, również anonimowy.

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i powinna być dostępna dla konsumentów w odpowiedniej ilości i o właściwej jakości, co należy do zadań własnych gminy. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego prowadzone są badania wody metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przytoczone zapisy dotyczą zarówno bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jak i wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jej jakości.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badania jakości wody do spożycia mogą być wykonywane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie powiatu zawierciańskiego woda przeznaczona do spożycia produkowana jest przez 65 wodociągów o różnej wydajności:

- produkcja $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ – 18 urządzeń zaopatrujących 9 588 osób*;
- produkcja 100 – 1000 m^3/d – 24 urządzenia zaopatrujące 43 364 osób*;
- produkcja 1000 - 10000 m^3/d – 4 urządzenia zaopatrujące 62 431 osób*;
- inne podmioty zaopatrujące w wodę – 19 urządzeń.

* podana liczba jest wartością szacunkową uzyskaną od administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

Trzy wodociągi zaopatrywane były przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, tj.:

1. Stacja Uzdatniania Wody Olkusz – zaopatrywana miejscowość Skałbania, gm. Łazy (liczba ludności ok. 73 mieszkańców). Jest to woda pochodząca z odwodnienia kopalni „Olkusz – Pomorzany” Zakładu Górniczo – Hutniczego „Bolesław”. Woda pochodząca

z odwodnienia korytarzy kopalni pompowana jest na powierzchnię szybem „Bronisław”, skąd trafia do stacji uzdatniania gdzie poddawana jest procesowi stałej dezynfekcji lampami UV oraz dodatkowo, okresowo dezynfekowana jest chlorem gazowym. Administratorem SUW Olkusz jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olkuszu,

2. Sieć wodociągowa w Drużykowej zaopatrywana jest przez ujęcie w Dąbrówce, gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa, gm. Szczekociny (liczba ludności ok. 304 mieszkańców). Administratorem ujęcia zaopatrującego tę sieć wodociągową jest Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

3. Sieć wodociągowa w miejscowości Chruszczobród, gm. Łazy (liczba ludności ok. 1850 mieszkańców) zaopatrywana jest w wodę z ujęcia głębinowego w Dąbrowie Górniczej - Trzebieszawicach. Administratorem ujęcia jest Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu.

Woda pochodząca z ujęć w Wiesiołce, Hutkach Kankach, Niegowonicach oraz na ujęciu Spółdzielczej Agrofirmy w Szczekocinach poddawana jest procesowi uzdatniania, polegającemu na oczyszczaniu wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzeniu jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu. Stała dezynfekcja wody za pomocą podchlorynu sodu prowadzona jest na ujęciach: Zawiercie, ul. Stary Rynek; Zawiercie - Kosowska Niwa, ul. Nowowiejska; Lgota Murowana; Siedliszowice; Przyłubsko. Ponadto na pozostałych ujęciach prowadzona jest okresowa, profilaktyczna dezynfekcja wody.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 998,65 km. Przyjmując, iż na terenie powiatu zawierciańskiego z wody wodociągowej korzysta 115 383 osób (dane szacunkowe za rok 2021 uzyskane od administratorów i właścicieli ujęć sieci wodociągowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia) natomiast średnia produkcja wody dla całego powiatu wynosi 20 349,6 m³/dobę, to średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi 0,17 m³/d.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu zawierciańskiego. W 100% zwodociągowanie są gminy: Zawiercie, Poręba, Włodowice, Ogrodzieniec, Pilica. Gmina Łazy zwodociągowania jest w 99,8% (około 15 osób korzysta wody z własnych studni).

W gminie Kroczyce z wody z własnych studni korzysta około 25 osób – procent zwodociągowania wynosi 99,8%. Procent zwodociągowania gminy Irządze wynosi 98,2% (około 100 osób korzysta z własnych studni). W gminie Szczekociny ludność zaopatrywana

w wodę wodociągową w części miejskiej wynosi niespełna 50%, natomiast procent zwodociągowania części wiejskiej wynosi ok. 80%. Pozostała ludność w gminie Szczekociny korzysta z wody z własnych studni oraz z uruchomionych na sieci wodociągowej całodobowych punktów czerpania wody. Punkty usytuowane są w Szczekocinach przy ulicy Polnej oraz Paderewskiego, który został wyłączony z eksploatacji w trakcie 2021 r.

W 2021 roku pobierano próbki wody do badań w związku z:

- prowadzonym przez PSSE w Zawierciu monitoringiem jakości wody,
- monitorowaniem stopnia zasiedlenia instalacji wody ciepłej przez bakterie Legionella sp.,
- wewnętrzną kontrolą jakości wody przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano:

- 421 próbek wody do badań fizykochemicznych,
- 320 próbek wody do badań mikrobiologicznych,

W ramach wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano:

- 353 próbki wody do badań fizykochemicznych,
- 236 próbek wody do badań mikrobiologicznych.

Ogółem w 2021 r. pobrano 774 próbki wody do badań fizykochemicznych, z czego kwestionowano 20 próbek oraz 556 próbek wody do badań mikrobiologicznych, z których kwestionowano 16 próbek. Każdorazowo po wystąpieniu przekroczeń podejmowane były przez administratorów wodociągów działania naprawcze, a następnie pobierano próbki wody do badań kontrolnych, które wykazywały przydatność wody do spożycia przez ludzi.

Przekroczenie parametrów określonych w rozporządzeniu wymaga każdorazowo dokonania oceny zagrożeń i oszacowania ryzyka wystąpienia potencjalnych zdarzeń niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów w związku ze stwierdzonym przekroczeniem.

Ponadto w obiektach użyteczności publicznej tj. 3 obiektach hotelarskich, 2 domach opieki, 1 żłobku oraz 1 zakładzie poprawczym i 1 szpitalu pobrano 40 próbek wody ciepłej na obecność bakterii Legionella sp. W 1 obiekcie hotelarskim stwierdzono przekroczenia 2 z 4 pobranych próbek. Wykonane badania kontrolne nie wykazały przekroczeń.

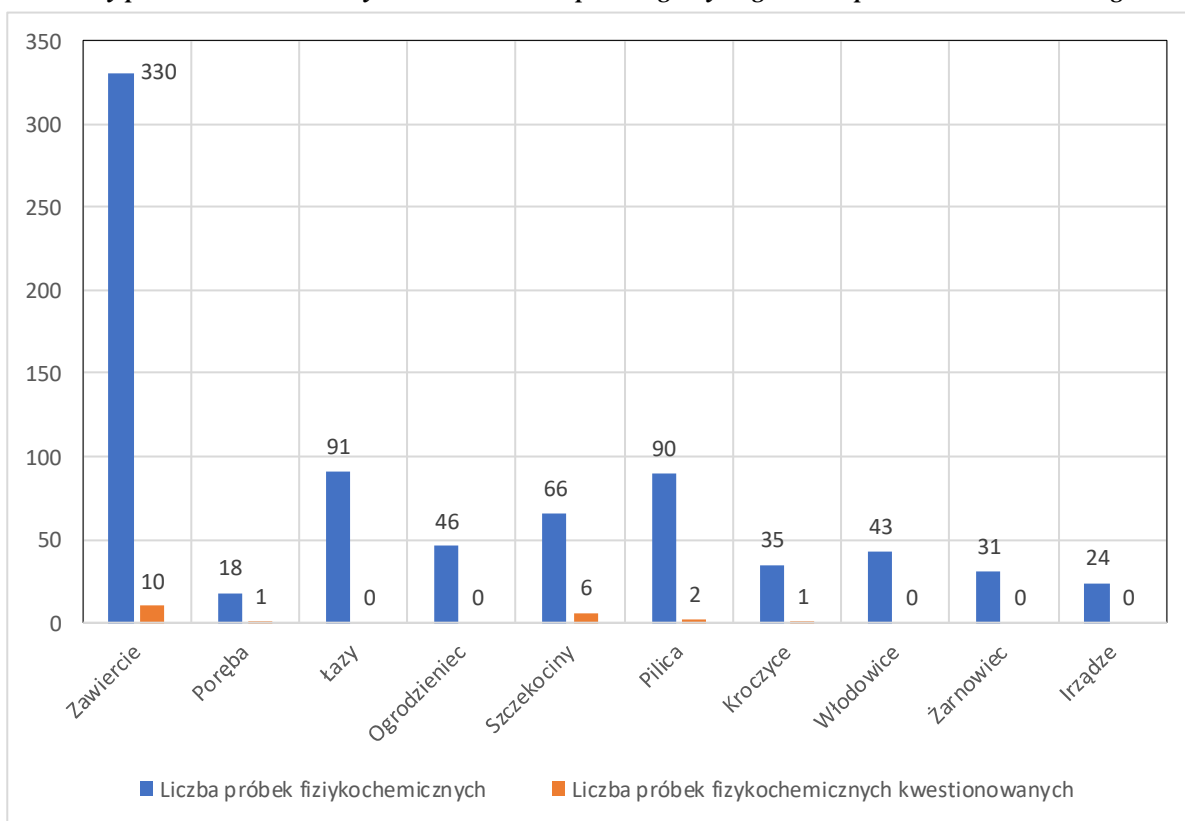
PPIS w Zawierciu w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. (Dz.U. z 2017 r , poz. 2294) wydał ocenę o przydatności wody do spożycia w 2021 r. na terenie gmin Zawiercie, Łazy, Poręba, Ogrodzieniec, Pilica, Irządze, Kroczyce, Szczekociny, Żarnowiec i Włodowice.

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

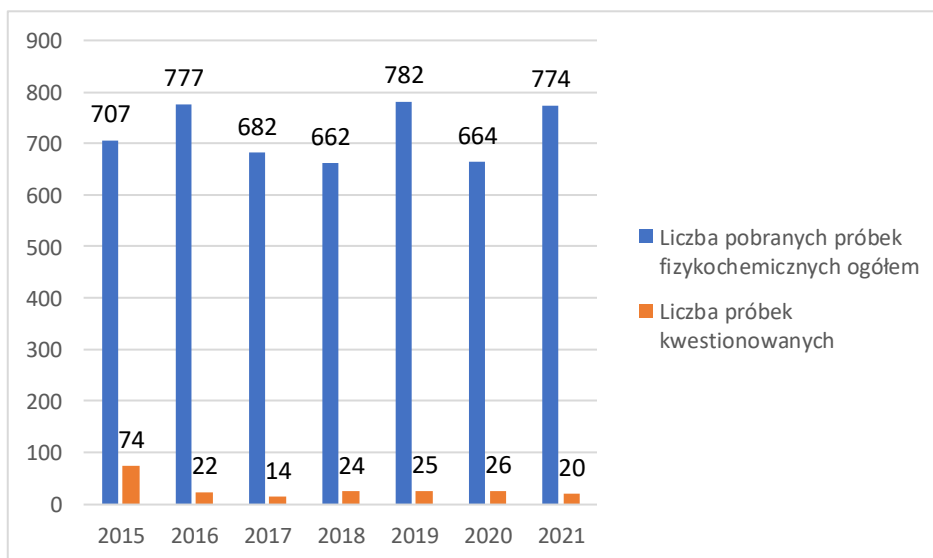
Ryzyko zdrowotne spowodowane związkami chemicznymi zawartymi w wodzie do spożycia różni się od zagrożenia spowodowanego zanieczyszczeniami pochodzenia mikrobiologicznego ze względu na fakt, iż zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie wywołują natychmiastowych skutków. Ewentualne zagrożenie zdrowotne spowodowane spożywaniem wody o ponadnormatywnej zawartości parametrów fizykochemicznych może wystąpić w wyniku długotrwałego jej spożywania, natomiast nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia. O walorach smakowych i jakościowych wody decyduje jej skład. Zakres badanych parametrów fizykochemicznych jest bardzo szeroki i obejmuje zarówno wskaźniki organoleptyczne takie jak: barwa, smak, zapach jak i parametry chemiczne między innymi określana jest zawartość: azotanów, chlorków, siarczanów, poszczególnych metali w wodzie, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, trihalometanów, pestycydów itp. Konsument głównie ocenia jakość wody oraz to czy jest ona zdrowa i bezpieczna do spożycia na podstawie jej barwy i zapachu, jednakże fakt, że woda jest mętna, zabarwiona bądź posiada wyczuwalny zapach, nie daje podstawy do stwierdzenia, że jest ona „niezdrowa”. Zanieczyszczenia mające bezpośredni i istotny wpływ na zdrowie (obecność mikroorganizmów chorobotwórczych, toksyczne związki metali i substancje rakotwórcze) są niewidoczne gołym okiem, a woda płynąc z kranu może być wizualnie kryształowo czysta. Dlatego podstawowym działaniem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kontrola jakości wody w zakresie substancji szkodliwych, a w przypadku przekroczeń wartości ocena ryzyka i oszacowanie skutków zdrowotnych dla konsumenta.

Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2021 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Wykres 2. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2015-2021 na terenie powiatu zawierciańskiego

Analizując wykresy 1 i 2 można stwierdzić, że w wodach gmin powiatu zawierciańskiego w 2021 r. odnotowano stosunkowo niewiele przekroczeń w porównaniu do całkowitej liczby pobranych próbek. Zanieczyszczenia fizykochemiczne dotyczyły

ponadnormatywnej zawartości żelaza, azotanów i ołowiu, stanu organoleptycznego wody, tj. ponadnormatywnej mętności i nieakceptowalnego zapachu.

Duża liczba pobranych próbek na terenie gminy Zawiercie związana jest ze stałym monitorowaniem zawartości ołowiu w ramach kontroli wewnętrznej oraz bieżącego nadzoru sanitarnego PPIS w Zawierciu w wodzie pochodzącej ze studni zbiorczej zlokalizowanej w Zawierciu, ul. Stary Rynek oraz sieci wodociągowej zaopatrywanej przez tę studnię.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego badania próbek wody na zawartość ołowiu wykonywane były w 2021 r z częstotliwością jeden raz na kwartał.

W ramach kontroli wewnętrznej administrator - Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągowo - Kanalizacyjne w Zawierciu Sp. z o.o. zobowiązał się do comiesięcznego badania wody w zakresie ołowiu. Próbki do badań pobierane są w 9 ustalonych punktach zgodności - 2 studnie zasilające, studnia zbiorcza oraz 6 punktów na sieci wodociągowej.

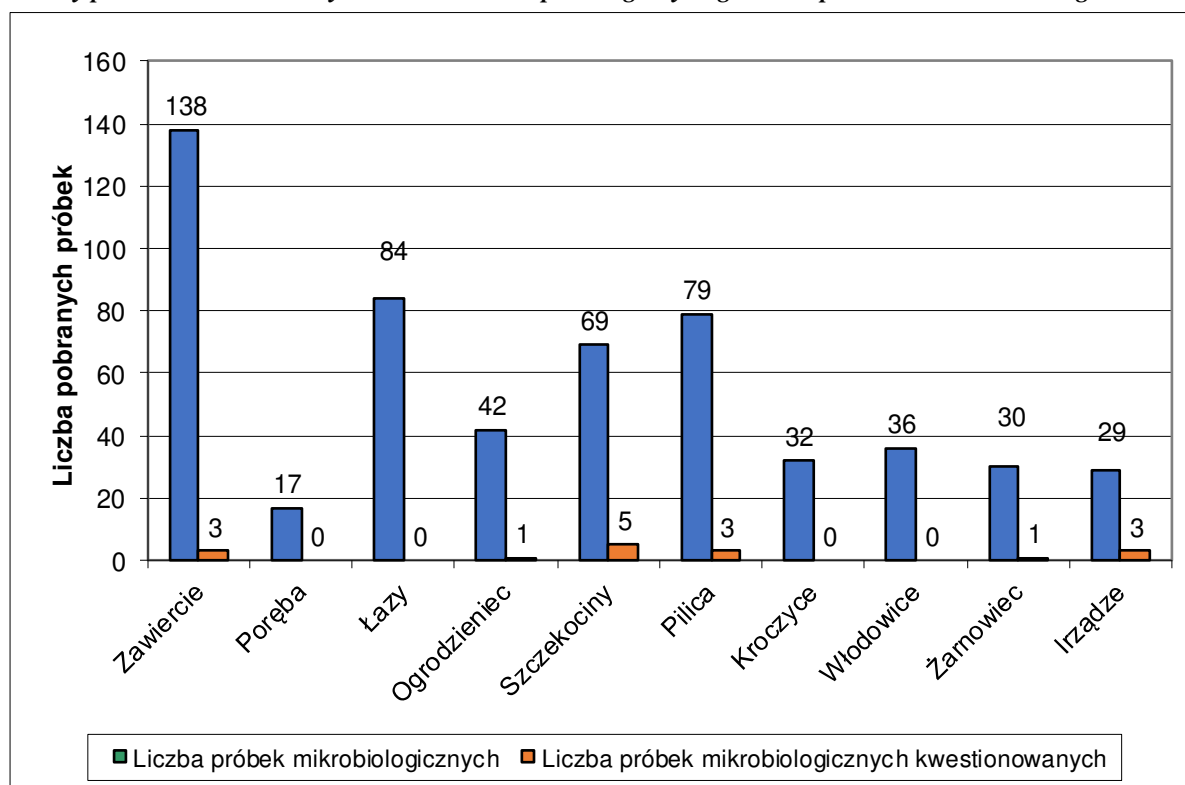
W wynikach badań wykonywanych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przekroczenia stężeń ołowiu stwierdzone sporadycznie i były głównie odnotowywane w wodzie pochodzącej ze studni zasilających i studni zbiorczej.

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

Zanieczyszczenie źródeł wody powoduje występowanie charakterystycznych mikroorganizmów w wodzie, w tym często chorobotwórczych. Ponieważ nie ma możliwości zbadania obecności wszystkich rodzajów mikroorganizmów, które potencjalnie mogą występować w wodzie, jedyną skuteczną metodą jest częste badanie wody na obecność organizmów wskaźnikowych zanieczyszczenia kałowego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w wodzie przeznaczonej do spożycia badane są następujące parametry mikrobiologiczne: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, Enterokoki (paciorkowce kałowe) oraz ogólna liczba mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Występowanie w wodzie mikroorganizmów takich jak: *Escherichia coli* i Enterokoki bytujące zwykle w odchodach ludzi i zwierząt stałocieplnych wskazują na zanieczyszczenia typu kałowego. Stanowią one swoisty wskaźnik zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i ich obecność w wodzie wiąże się z koniecznością podjęcia natychmiastowych działań naprawczych.

Charakterystykę jakości wody pod względem mikrobiologicznym przedstawiają wykresy 3 i 4.

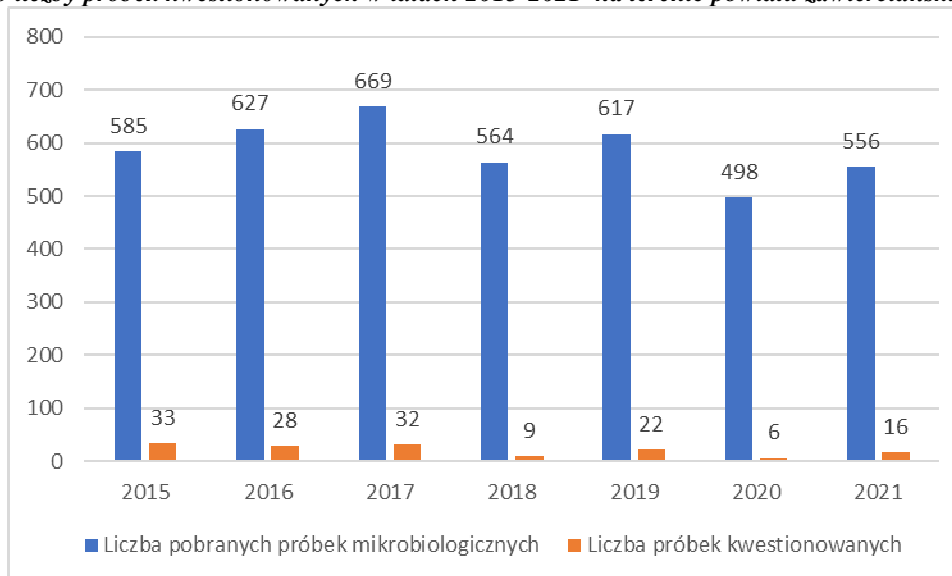
Wykres 3. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2021 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

W opisywanym okresie sprawozdawczym pobrano łącznie 556 próbek wody do badań mikrobiologicznych z czego kwestionowano 16 próbek. Większość stwierdzonych przekroczeń dotyczyło ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h i Enterokoków bakterii grupy coli i Escherichia coli.

W 2021 r. w związku z przekroczeniami mikrobiologicznymi dotyczącymi ponadnormatywnej liczby bakterii grupy coli, Escherichia coli oraz paciorkowców kałowych (enterokoków) wydano decyzję oraz komunikat stwierdzający brak przydatności wody do spożycia przez ludzi pochodzącej z indywidualnego ujęcia wody zaopatrującego potrzeby Zespołu Szkół w Goleniowach, ul. Kościuszki 20. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami administrator ujęcia zobowiązany był do dostarczania osobom korzystającym wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości. Strona podejmowała działania naprawcze zmierzające do wyeliminowania przekroczeń mikrobiologicznych. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pracownicy PSSE w Zawierciu pobierali próbki wody do badań kontrolnych. Na podstawie wyników badań PPIS w Zawierciu wydał komunikat stwierdzający przydatność wody do spożycia przez ludzi.

Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2015-2021 na terenie powiatu zawierciańskiego

Wykres 4 obrazuje jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby próbek pobranych do liczby próbek kwestionowanych. Na podstawie powyższej oceny można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu zawierciańskiego korzystają z wody o jakości odpowiadającej wymaganiom stawianym przez obowiązujące akty prawne.

Podsumowanie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Bezpieczeństwo zdrowotne wody wymaga:

1. współpracy i udziału wielu podmiotów: organów PIS, organów samorządowych, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych;
2. objęcia skuteczną kontrolą wewnętrzną wszystkich ujęć wody do spożycia, także indywidualnych, w celu zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym i minimalizowania ich skutków;
3. stosowania systemu wielobarierowości polegającego na:
  - a. skutecznej ochronie ujęć wody,
  - b. właściwym projektowaniu, budowaniu i eksploataowaniu sieci i instalacji wodociągowych,
  - c. stworzeniu systemu nadzorowania materiałów i wyrobów stosowanych do kontaktu z wodą do spożycia.
4. zapewnienia właściwego funkcjonowania instalacji wewnętrznych w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego tak, aby nie były przyczyną wtórnego zanieczyszczenia i pogorszenia jakości wody oraz nałożenie na właścicieli instalacji obowiązku okresowej kontroli jakości rozprowadzanej wody,

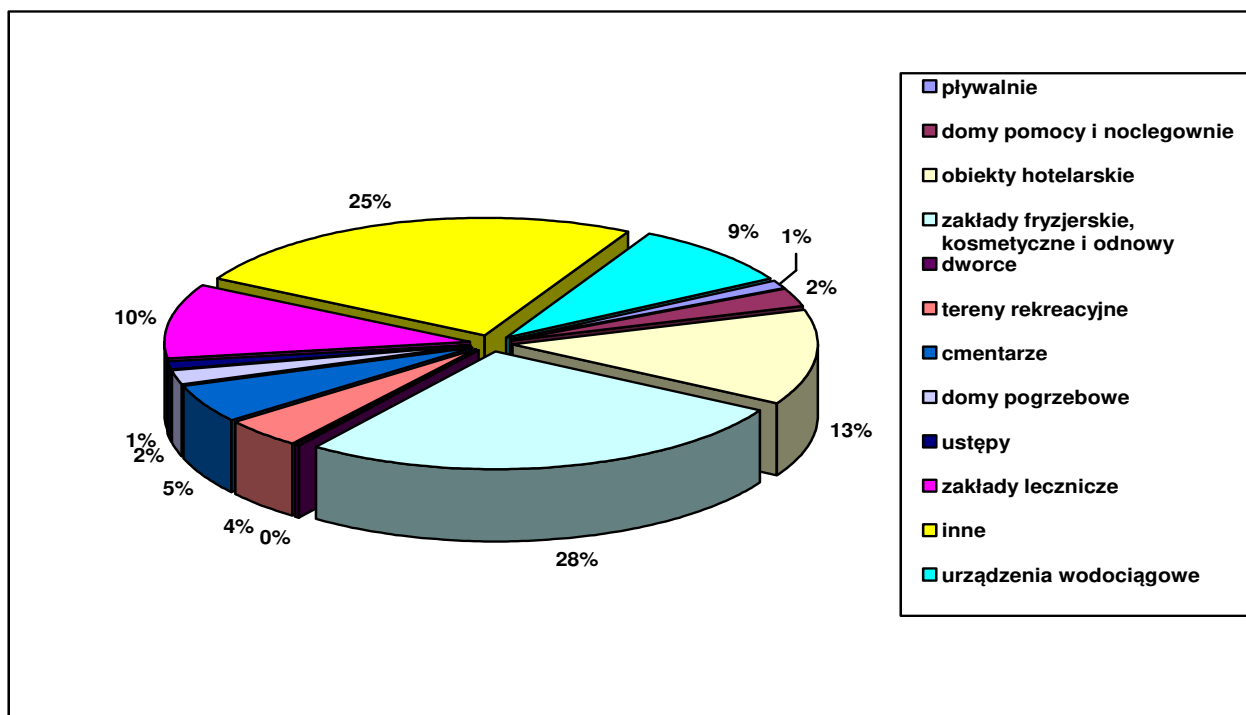
5. utworzenia systemu gwarantującego bezpieczeństwo zdrowotne wody poprzez stosowanie dobrych praktyk (opracowanie wytycznych, procedur postępowania).

Powyższe działania mają charakter zadań długoterminowych i przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

IV. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W trosce o zdrowie mieszkańców oraz osób przebywających na terenie powiatu zawierciańskiego, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu kontrolowali przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objętych było 587 obiektów użyteczności publicznej, 74 placówki działalności leczniczej oraz 65 urządzeń wodociągowych. W roku 2021 przeprowadzono ogółem 935 kontroli, w tym: 246 kontroli planowanych, 93 kontrole sanitarne ponadplanowe oraz 596 kontroli – poborów próbek wody. Wydano 37 decyzji merytorycznych, w tym 9 nakazujących usunięcie uchybień w obiektach użyteczności publicznej oraz 81 decyzji płatniczych, nałożono 3 mandaty na kwotę 300,00 zł. Wydano także 13 postanowień i 5 opinii sanitarnych.

Wykres 5. Zestawienie grup i ilości obiektów nadzorowanych w 2021 roku w zakresie higieny komunalnej

W obiektach użyteczności publicznej, do których należą obiekty wczasowo-turystyczne (hotele, obiekty hotelarskie nie posiadające kategoryzacji, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe), zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu), domy pomocy społecznej, pływalnie, ustępy publiczne, dworce kolejowe, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, apteki, punkty apteczne, sklepy medyczne i zielarskie, parkingi, stacje paliw, targowiska, przystanki autobusowe i kolejowe oraz środki transportu publicznego, cmentarze, zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe, przeprowadzono 223 kontrole. (Skontrolowano stan higieniczno - sanitarny ok.38% zewidencjonowanych obiektów). Ponadto w obiektach komunalnych i użyteczności publicznej dokonano 282 wizji w ramach działań przeciwepidemicznych związanych z akcją informacyjno – edukacyjną oraz kontrolą przestrzegania obostrzeń związku z epidemią COVID -19.

Hotele i inne obiekty hotelarskie

Skontrolowano 7 hoteli i 26 innych, nie skategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe, przeprowadzono 36 kontroli sanitarnych.. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, bieżący stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. Stan sanitarno – porządkowy skontrolowanych hoteli nie budził zastrzeżeń. W skontrolowanych kwaterach prywatnych również nie stwierdzono uchybień sanitarnych. Ze względu na sytuację epidemiologiczną zgodnie z wytycznymi obiekty te działały w podwyższonym reżimie sanitarnym i przy zachowaniu obowiązujących nakazów, zakazów i ograniczeń.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. W ewidencji ujęto 192 obiekty, skontrolowano 60, przeprowadzono 65 kontroli. Wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień, za brak należytej czystości ukarano 3 podmioty mandatem wysokości 100,00 zł każdy. Decyzje administracyjne nakazywały opracować i wdrożyć procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami w zakładach świadczących usługi fryzjerskie, zapewnić odbiór odpadów przez uprawniony podmiot oraz zapewnić odpowiednio wyposażone stanowisko do mycia i dezynfekcji rąk i narzędzi. Decyzje zostały wykonane.

Ze względu na epidemię COVID-19 obiekty działały w podwyższonym reżimie sanitarnym. Podczas kontroli sprawdzano m.in. czy procedury zapobiegania epidemii są przestrzegane. Prowadzono również akcję informacyjno – edukacyjną, w ramach której przeprowadzono 74 wizje połączonych z kolportażem materiałów edukacyjnych dot. zapobiegania zakażeniom SARS-CoV-2.

W związku z przepisami Ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. z 2017 r. poz. 2111) oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz.U. z 2018 r. poz. 275), skontrolowano 3 solaria i obiekty, w których opalanie jest jedną z oferowanych usług. Kontrole miały na celu sprawdzenie przestrzegania zakazu udostępniania solarium osobom nieletnim, zakazu reklamy i promocji usług oraz sprawdzenie stanu sanitarnego obiektów. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań określonych w ustawie oraz uchybień natury higieniczno-sanitarnej. Kontrole w tym zakresie będą kontynuowane w 2022 roku.

Domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie dla bezdomnych i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Skontrolowano stan sanitarny 2 domów pomocy społecznej dziennego pobytu, 5 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub w podeszłym wieku oraz 1 noclegowni dla osób bezdomnych. Nieprawidłowości stwierdzono w jednym domu dziennego pobytu oraz w noclegowni, wydano decyzje nakazujące usunięcie uchybień. Zalecenia dotyczące dziennego domu pomocy społecznej zostały wykonane, natomiast dotyczące noclegowni, na wniosek strony, zostały prolongowane. Działalność całodobowych domów opieki była na bieżąco monitorowana. Z uwagi na pandemię COVID-19 placówki te działały w podwyższonym reżimie sanitarnym, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny monitorował badania personelu i podopiecznych w kierunku zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

Tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i ośrodki kultury

W 2021 roku obiekty rekreacyjne, sportowe i kulturalne działały w ograniczonym zakresie ze względu na pandemię COVID-19. Skontrolowano 8 obiektów sportowych, 23 obiekty kulturalno- widowiskowo – rozrywkowe, 8 obiektów rekreacyjnych, w tym parki i place zabaw dla dzieci. Uchybień sanitarnych nie stwierdzono.

Inne obiekty komunalne i użyteczności publicznej

W 2021 roku skontrolowano stan sanitarny i sanitarno-techniczny 8 cmentarzy, 4 domów pogrzebowych, 6 toalet publicznych i 2 ogólnodostępnych, 10 aptek, 6 stacji paliw, 7 parkingów, 3 targowisk, 9 sklepów zielarskich i punktów aptecznych, 8 obiektów basenowych oraz stan sanitarny autobusów miejskich i 4 samochodów do przewozu zwłok. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w dwóch aptekach - brudne ściany, ubytki w płytkach podłogowych - wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie uchybień. Jedna decyzja została wykonana, termin wykonania drugiej prolongowano do 28 lutego 2022 r. na umotywowany wniosek strony. Nieprawidłowości stwierdzono również na targowisku - dotyczyły one złego stanu sanitarno – technicznego toalet dla klientów targowiska, wydano decyzję nakazującą ich usunięcie – decyzja została wykonana.

Ponadto w omawianym okresie wydano 1 decyzję nakazującą unieruchomienie ujęcia wody, 8 decyzji – zbiorczych ocen rocznych jakości wody na pływalniach, 17 decyzji zezwalających na ekshumację zwłok lub szczątków ludzkich, nadzorowano przeprowadzanie 10 ekshumacji. Wydano 13 postanowień dot. sprowadzenia zwłok z zagranicy. Wydano 2 opinie dot. projektów uchwał w sprawie regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach oraz 3 opinie w sprawie imprez masowych. Rozpatrzono 9 interwencji mieszkańców, z czego 2 przekazano do załatwienia zgodnie z właściwością a 7 załatwiono we własnym zakresie. Interwencje dotyczyły między innymi nieprzestrzegania zakazów, nakazów i ograniczeń związanych z epidemią COVID-19, prowadzenia działalności bez zarejestrowania, niewłaściwego stanu sanitarnego tężni solankowej, nie wszystkie okazały się zasadne.

W związku z epidemią COVID-19 przeprowadzono wizytacje informacyjno – edukacyjne obiektów połączone z kolportażem ulotek „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”. We wspólnych akcjach z Policją kontrolowano przestrzeganie obostrzeń w środkach transportu publicznego i w obiektach użyteczności publicznej.

Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpiel i rekreacji

W 2021 r. na terenie powiatu zawierciańskiego nie funkcjonowało żadne kąpielisko ani miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli.

Pływalnie oraz baseny kryte i odkryte

Nadzór nad pływalniami krytymi i odkrytymi prowadzony jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jaki powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.).

Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2021 funkcjonowała Pływalnia odkryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu, ul. Mrzygłodzka 273.

Ponadto pod nadzorem PPIS w Zawierciu znajdują się następujące pływalnie kryte:

1. Pływalnia kryta OSiR w Zawierciu, ul. Pomorska 61
2. Pływalnia kryta Park wodny JURA w Łazach, ul. Topolowa 1
3. Pływalnia kryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu ul. Mrzygłodzka 273
4. Pływalnia kryta przy Hotelu Fajkier w Lgocie Murowanej 37a
5. Pływalnia kryta przy Hotelu Centuria w Ogrodzieńcu ul. Centuria 1
6. Pływalnia kryta przy Hotelu Poziom 511 w Podzamczu ul. Bonerów 33
7. Pływalnia kryta przy Hotelu Zawiercie w Zawierciu ul. Wierzbowa 6
8. Pływalnia kryta przy Szkole Podstawowej nr 1 w Zawierciu, ul. 11 Listopada 22

Ponadto na terenie gminy Żarnowiec funkcjonuje jeden basen kryty zlokalizowany w Żarnowcu, ul. Miechowska 6, który nie spełnia wymogów dla pływalni. Zarządca kontroluje jakość wody a przeprowadzona kontrola sanitarna nie wykazała uchybień.

Badania wody wykonywane były przez zarządców obiektów zgodnie z zatwierdzonymi przez PPIS w Zawierciu harmonogramami pobierania próbek wody a wyniki przekazywano do PPIS w Zawierciu oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego PPIS w Zawierciu. W trakcie okresu sprawozdawczego ze względu na obecną sytuację epidemiologiczną obiekty były czasowo wyłączone z eksploatacji.

Ponadto na terenie powiatu zawierciańskiego w 2021 r. funkcjonowały obiekty nie będące pływalniami :

1. Basen odkryty OSiR w Zawierciu, ul. Sienkiewicza 1
2. Basen odkryty OSiR w Zawierciu – Błanowicach
3. Basen odkryty przy OW „Krępa” w Ogrodzieńcu
4. Basen odkryty przy OW „Orle Gniazdo” w Hucisku – wyłącznie dla gości hotelowych
5. Basen odkryty w Kroczykach, ul. Batalionów Chłopskich.

Administratorzy obiektów prowadzili stały nadzór nad jakością wody w basenach. Wyniki badań wykazywały przydatność wody do kąpieli.

V. Ocena obiektów nauczania i wychowania dzieci i młodzieży

W roku 2021 bieżącym nadzorem sanitarnym objętych było 130 stałych placówek oświatowo – wychowawczych oraz 152 placówki wypoczynkowe. Skontrolowano 82 placówki stałe i 44 wypoczynkowe. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono ogółem 132 kontrole, w tym 44 kontrole placówek wypoczynkowych, wydano 6 opinii o spełnieniu sanitarnych i lokalowych warunków pobytu, 213 opinii o zdalnym lub hybrydowym nauczaniu, 5 decyzji administracyjnych oraz 9 decyzji płatniczych. Przedmiotem czynności kontrolnych w placówkach nauczania wychowania i wypoczynku była ocena warunków sanitarno – technicznych obiektów oraz terenów rekreacyjnych w tym:

- infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- warunków do utrzymania higieny osobistej przez dzieci i młodzież,
- przechowywanie i stosowanie niebezpiecznych substancji chemicznych ich mieszanin w placówkach,
- dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
- sytuacja w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne i sprzęt sportowy,
- higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
- dożywianie dzieci i młodzieży,
- zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
- ocena organizacji i przebiegu akcji wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.
- ocena przestrzegania zaleceń związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS- CoV-2.

Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono uchybień.

W związku z realizacją przedsięwzięć na 2021 rok przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów tornistrami. Pomiary przeprowadzono w 6 szkołach podstawowych. Badaniom poddano 288 uczniów w 31 oddziałach. Nie stwierdzono przekroczenia normy obciążenia tornistrami 10% wagi u uczniów. Szkoły, w których przeprowadzano pomiary, zapewniły uczniom miejsce na pozostawianie podręczników lub przyborów szkolnych.

W 2021 roku odnotowano 2 interwencje, które dotyczyły nieprawidłowości w stosowaniu zaleceń przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się SARS CoV 2 przy wykonywanych czynnościach. Interwencje były bezzasadne.

W 2021 roku na terenie powiatu zawierciańskiego uruchomiono w istniejących obiektach 1 publiczną szkołę policealną, 1 przedszkole w nowym obiekcie, 1 placówkę całodobową wsparcia dziecka i rodziny, 1 żłobek w budynku nowopowstałym.

Kontrole przeprowadzone w 2021 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, wszystkie budynki przystosowane są do działalności oświatowo – wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym oraz posiadają dostęp do ciepłej wody. Personel podczas pracy przestrzegał procedur związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS-CoV- 2.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi skontrolowano w placówkach szkolnych 28 pracowni chemicznych - kontrole nie wykazały uchybień.

We wszystkich skontrolowanych placówkach opiekę medyczną nad uczniami sprawuje pielęgniarka bądź higienistka szkolna, w żadnym zakładzie nauczania uczniowie nie mogą skorzystać z opieki lekarza, zaledwie w 1 placówce uczniowie mogą skorzystać z usług stomatologa.

W zakresie dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii, w 2021 roku dokonano pomiarów mebli szkolnych i wzrostu 379 uczniów w 36 oddziałach 5 szkół podstawowych. Stoły i krzesła, z których korzystają uczniowie i dzieci w badanych placówkach są prawidłowo dostosowane oraz zestawione i oznakowane według normy PN-EN 1729-1.

W 2021 roku dokonano analizy tygodniowego rozkładu zajęć 464 oddziałów szkół, która wykazała, że zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie: zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina oraz różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.

W 2021 roku współpracując ze Starostwem Powiatowym w Zawierciu – uczestniczono w 6 spotkaniach Komisji Bezpieczeństwa i Porządku. Podczas spotkań monitorowano warunki pobytu uczestników wypoczynku, sposób żywienia oraz organizacji zajęć i gier.

Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych dotyczących zapobiegania rozprzestrzenianiu zachorowań na COVID- 19.

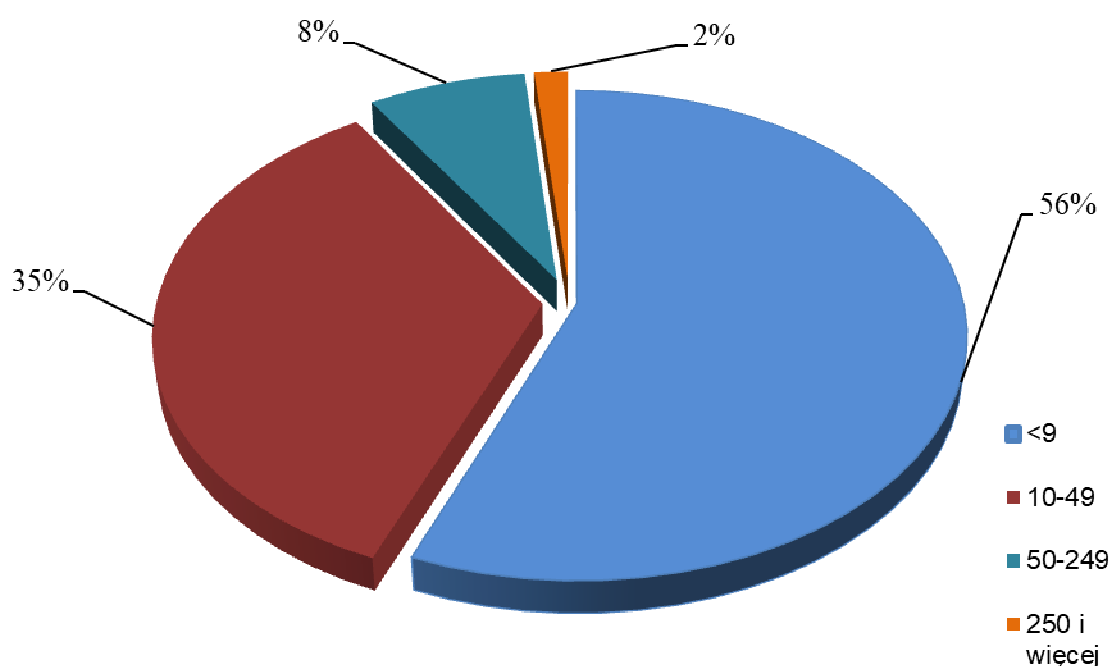
W związku z pandemią COVID-19 dyrektorzy szkół i przedszkoli zwrócili się do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu z 213 wnioskami o wydanie opinii w sprawie całkowitego lub częściowego zawieszenia zajęć, lub zmianę sposobu nauczania ze stacjonarnego na zdalne. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone i zaopiniowane pozytywnie.

VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

W 2021 roku pod nadzorem sekcji higieny pracy pozostawało 438 zakładów pracy, w których zatrudnionych było ok. 11916 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe zatrudniające do 50 pracowników – 398 zakładów, co stanowiło ok 90,8 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych, zatrudniających powyżej 250 pracowników pozostawało pod nadzorem 7 zakładów pracy.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

2. Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Ogółem w minionym roku przeprowadzono 151 kontroli sanitarnych, którym poddano 120 zakładów pracy zatrudniających łącznie ponad 3,1 tys. pracowników.

Analiza najczęściej identyfikowanych nieprawidłowości wskazuje, że pracodawcy:

-nie wykonują zgodnie z obowiązującą częstotliwością badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,

-nie zapewniają pomieszczeń socjalnych o wymaganym standardzie oraz nie utrzymują ich w należytej czystości.

Uchybienia w zakresie substancji i preparatów chemicznych dotyczyły braku odpowiedniego pomieszczenia do przechowywania substancji i mieszanin niebezpiecznych i braku natrysku do przemywania oczu przy stanowisku pracy z produktami żrącymi, braku odpowiednich środków ochrony indywidualnej dla pracowników. Uchybienia w zakresie czynników biologicznych dotyczyły sposobu prania odzieży roboczej, która mogła mieć kontakt ze szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi.

Uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych dotyczyły: braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym oraz braku rejestru pracowników narażonych na działanie procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym.

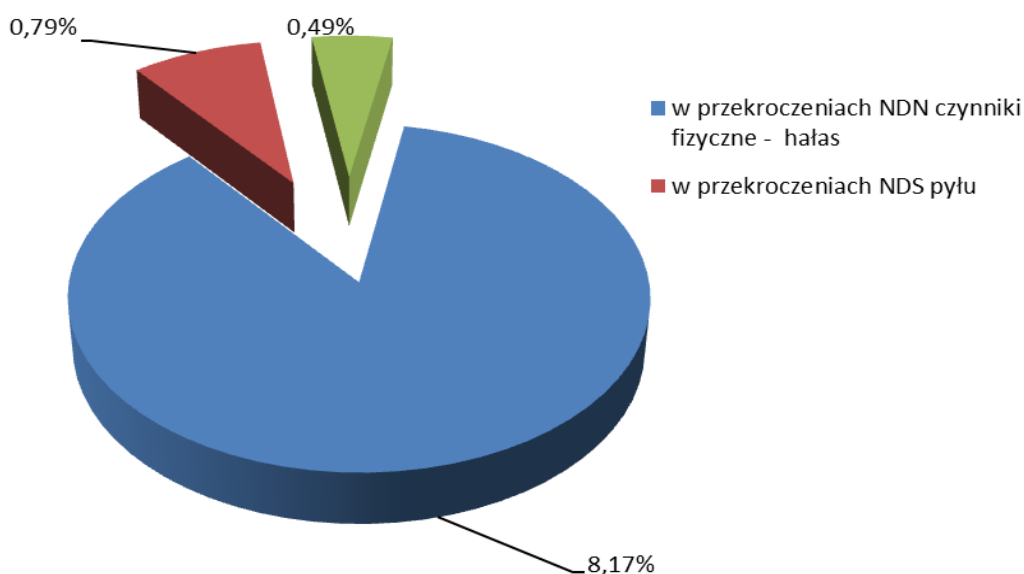
Narażenie na czynniki szkodliwe w środowisku pracy.

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2021 roku stwierdzono w 9 zakładach. W zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w narażeniu na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia pracuje ok. 7,5 % ogółu zatrudnionych, z czego:

-w przekroczeniach NDN (hałas, wibracja, mikroklimat gorący) – 1195 osób,

-w przekroczeniach NDS pyłu – 94 osób,

-w przekroczeniach NDS czynników chemicznych – 58 osób.

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy. Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi w naszym powiecie branża produkcji metali. Celem poprawy warunków pracy wydano 60 decyzji merytorycznych, w których zobowiązano pracodawców do wykonania ogółem 114 nakazów.

W ramach nadzoru nad działalnością podmiotów gospodarczych zajmujących się przygotowaniem zwłok do pochówku w 2021 wraz z Sekcją Higieny Komunalnej prowadzone kontrole ww. obiektów. Zrealizowano 3 kontrole z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych zakładach. W tym zrealizowano 1 kontrolę sprawdzającą w trakcie której stwierdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych określonych decyzją z 2020 r.

W związku z realizowanym przez samorządy Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu prowadzono nadzór na pracami związanymi z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z obiektów znajdujących się na terenie powiatu zawierciańskiego. Ogółem przeprowadzono 6 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Nadzór nad środkami zastępczymi

W 2021 r. na terenie powiatu zawierciańskiego nie odnotowano czynnie działających punktów handlu dopalaczami.

5. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

W 2021 roku otrzymano 15 zgłoszeń podejrzenie choroby zawodowej.

W wyniku przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 11 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 6 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Ponadto wydano 1 decyzję w sprawie umorzenia postępowania prowadzonego w kierunku podejrzenia choroby zawodowej

W ramach prowadzonych postępowań wyjaśniających mających na celu zebranie materiału dowodowego odnośnie narażenia zawodowego i przebiegu zatrudnienia sporządzono 18 kart ocen narażenia zawodowego. Zrealizowano też 14 wizytacji w ramach postępowań dotyczących chorób zawodowych. Prowadzono również postępowania w kierunku stwierdzenia choroby zawodowej związanej z zachorowaniem na COVID – 19. W 2021 wydano 5 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej w związku ze stwierdzonym zakażeniem pracownika wirusem SARS CoV-2

**Zestawienie. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim
w latach 2016-2021 wg jednostek chorobowych**

Jednostka chorobowa	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	-	-	-	-	-	1
2) Gorączka metaliczna	-	-	-	-	-	-
3) Pylice płuc	1	-	-	1	-	-
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	1	-	1	1	-	-
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	-	-	-	-	-	-
6) Astma oskrzelowa	-	-	-	-	-	-
7) Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	1	-	-	-	-	-
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne	-	-	-	-	-	-
9) Byssinoza	-	-	-	-	-	-
10) Beryloza	-	-	-	-	-	-
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych	-	-	-	-	-	-
12) Alergiczny nieżyt nosa	-	-	-	-	-	-
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	-	-	-	-	-	-
14) Przedziurawienie przegrody nosa	-	-	-	-	-	-
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	1	2	1	-	-	-
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-	-	-
17) Nowotwory złośliwe	-	-	1	-	-	1
18) Choroby skóry	-	-	-	-	-	-
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	1	-	-	1	-	-
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	6	4	5	3	1	3
21) Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	-	-	2	1	-	1
22) Zespół wibracyjny	-	-	-	-	-	-
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-	-
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-	-	-	-
25) Choroby układu wzrokowego	-	-	-	-	-	-
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	1	-	2	-	1	5
Ogółem:	12	6	12	7	2	11

VII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu planowanych przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- uzgadnianiu dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

W wyżej wymienionym zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2021 roku wydano 131 uzgodnień i opinii sanitarnych.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi,

- obiekty handlowo-usługowe, w tym zespoły budynków handlowo-usługowych i sklepy wielkopowierzchniowe,
- obiekty żywnościowe,
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty infrastruktury technicznej,

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowania przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,

- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

W 2021 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 7 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) po wcześniejszym uzgodnieniu na wniosek organów zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzanej do projektowanych planów oraz studiów. Opiniowane dokumenty dotyczyły miasta Zawiercia oraz gminy: Kroczyce i Ogrodzieniec.

W 3 przypadkach wydano uzgodnienie dotyczące odstąpienia przez organ od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (miasto Zawiercie). Przedłożone do zaopiniowania w roku 2021 dokumenty planistyczne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miast i gmin - miały głównie charakter porządkujący i kodyfikujący ustalenia obowiązujących planów, przy jednoczesnym zwiększaniu powierzchni zabudowy poprzez wskazanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną. Poszerzanie funkcji terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną i usługową wiązało się z zapewnieniem odpowiedniej ilości terenów zielonych, przestrzeni publicznych, miejsc parkingowych, a także stworzenia warunków dla rozwoju infrastruktury społecznej, komunikacyjnej i technicznej. Wyznaczanie nowych terenów i poszerzanie terenów już zainwestowanych w stosunku do zapisów obecnie obowiązujących planów wynikało przede wszystkim z konieczności dostosowania polityki przestrzennej miast i gmin do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, domagających się zmiany kierunków zagospodarowania terenu w celu prowadzenia działalności usługowej i produkcyjnej, a także rolniczej.

W przesyłanych dokumentach uwzględniane i wskazywane były również priorytety ekologiczne traktowane jako cele nadrzędne w rozwoju gospodarczym zarówno miasta Zawiercie jak i pozostałych jednostek samorządowych. Przyjęte cele były zgodne z założeniami polityki ekologicznej Państwa oraz z celem nadrzędnym określonym w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do 2024 roku.

Cele długookresowe zakładały między innymi kontynuację działań związanych z poprawą jakości powietrza, ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, ochronę jakości wód podziemnych oraz przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych.

Przedmiotem m.p.z.p. miasta Zawiercie dla obszaru położonego w rejonie ulicy Obrońców Poczty Gdańskiej było przeznaczenie terenów pod tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy usługowo - mieszkaniowej, usługowej, garaży, tereny ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej kanalizacyjnej, tereny komunikacji drogi publicznej klasy głównej, lokalnej oraz dojazdowej. Obszar objęty projektem miejscowego planu obejmował powierzchnię ok 11 ha. W projekcie planu zmieniono przeznaczenie terenu, dostosowując go do istniejącego zapotrzebowania. Część terenu usług przeznaczona została pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną oraz poszerzono tereny zainwestowane (przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną) w stosunku do ówczesnie obowiązującego planu miejscowego.

Głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego było stworzenie w formie prawa miejscowego warunków zagospodarowania terenu, które pozwolą maksymalnie podnieść walory przedmiotowego terenu, a jednocześnie usankcjonować ustalenia wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ponadto wydano 1 opinię o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięcia zlokalizowanego na terenie, dla którego brak jest planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego. Opinia dotyczyła warunków zabudowy dla inwestycji celu publicznego polegającego na gazyfikacji gminy Szczekociny.

W 2021 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 5 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uzgadniane przedsięwzięcia to:

- opracowanie i pierwsze wdrożenie przemysłowe innowacyjnych technologii recyklingu baterii litowo-jonowych i katalizatorów z odzyskiem metali o strategicznym znaczeniu; Zawiercie.
- rozbudowa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zawierciu przy ulicy Podmiejskiej.

- punkt zbierania i tymczasowego magazynowania odpadów przy ul. Obrońców Poczty Gdańskiej w Zawierciu.

- zakład produkcji pianki polimerowej kwiatowej w Ogrodzieńcu przy ul. Kościuszki 129.

- budowa instalacji do produkcji paliwa alternatywnego RDF o mocy produkcyjnej 100 tys. ton rocznie w Zawierciu przy ul. Podmiejskiej.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 23 opinie sanitarne. Trzy z opinii nakładały obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Przesłane wnioski organów dotyczyły:

- 10 opinii sanitarnych dotyczących budowy farm fotowoltaicznych,
- 1 opinia sanitarna dotycząca budownictwa inwentarskiego (chów drobiu),
- budowy instalacji do odzysku odpadów innych niż niebezpieczne celem produkcji materiałów do zagospodarowania rolniczego, rekultywacji i produkcji materiałów budowlanych o cechach gruntu nośnego,
- wykonania urządzenia wodnego tj. studni S-1 na działce oraz instalacji maszyny formującej CGM do produkcji elementów betonowych w istniejącej hali zakładu,
- zbierania odpadów inne niż niebezpieczne,
- przebudowy ciągu komunikacyjnego ulicy,
- przebudowy drogi dojazdowej,
- modernizacji dachu budynku P33 nad piecem E-2 na terenie CMC Poland Sp. z o.o.,
- budowy bazy magazynowo-transportowej, z przeznaczeniem na punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz instalacji do przetwarzania odpadów,
- przebudowy drogi,
- przystosowania istniejących prasonożyc zlokalizowanych na terenie stacji demontażu pojazdów do przetwarzania złomu,
- budowy kanalizacji sanitarnej,
- rozbudowy drogi powiatowej,
- rozbudowa drogi gminnej.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenia warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych,
- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.),
- zabezpieczenia ludności przed wpływem i oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia (redukcja emisji),
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 33 kontrole sanitarne, związane z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania zrealizowanych obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 19 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych.

Kontrole dotyczyły między innymi:

- budynków produkcyjnych oraz hal produkcyjnych,
- budynku żłobka,
- budynku wsparcia rodzinie,
- pracowni tomografii komputerowej w Szpitalu Powiatowym,
- budynków biurowych, rekreacyjnych oraz magazynowych
- budynków i lokali handlowo-usługowych,
- wieży antenowej.

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie z pracownikami poszczególnych sekcji nadzoru sanitarnego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru, uczestniczącego w odbiorze.

Za wykonanie czynności w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2021 roku zostało wydanych 20 decyzji płaćniczych.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z regionalną dyrekcją ochrony środowiska, organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentów planistycznych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym miast i gmin, uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć oraz uzgadniania dokumentacji projektowej, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i infrastrukturalnych, realizowanych przez gminy ze środków pomocowych UE. Współpraca ta jest prawidłowa.

Sprawy konsultowane są również z Oddziałem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Katowicach, do którego wysyłane są kopie wszystkich rozstrzygnięć (opinii) podejmowanych przez PPIS w Zawierciu.

Wszystkie sprawy rozpatrywane i załatwiane przez zapobiegawczy nadzór sanitarny są omawiane i konsultowane w poszczególnych sekcjach nadzoru sanitarnego PSSE.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyt przy przyborach sanitarnych) przez osoby niepełnosprawne.

VIII. Działania w zakresie promocji zdrowia i komunikacji społecznej.

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa. Pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne.

- „Trzymaj Formę!” – współorganizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności”.

Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański. Program adresowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych. Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie. W roku szkolnym 2020/2021 program realizowali uczniowie z 25 szkół. Liczba wszystkich odbiorców wyniosła 4332 osób.

- **„Klub zdrowego przedszkolaka”** - głównym celem projektu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia w placówkach przedszkolnych. Działania kierowane są do przedszkolaków i mają na celu wzbogacenie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, wykształcenie u nich postawy prozdrowotnej, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajzeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia edukacyjne poruszają następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie - p. h. „Żywienie na wagę zdrowia”
- aktywność fizyczna
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych – p. h. „ Szkoła czystych rąk”
- promieniowanie słoneczne – p. h. „Brązowo, ale czy zdrowo?”

W ramach projektu kontynuowana jest akcja ph. „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”. Treść bajki, opowiadającej o przygodach pluszowego niedźwiadka mieszkającego w przychodni, ma ułatwić dzieciom zrozumienie znaczenia szczepień ochronnych dla ich zdrowia i złagodzić ewentualne obawy związane z wykonywaniem szczepienia. Zajęcia były prowadzone są w różnych grupach wiekowych. W roku szkolnym 2020/2021 do programu przystąpiło 22 placówki, ogółem zadania realizowało 3928 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

- **Przedszkolna edukacja antytytoniowa „Czyste Powietrze Wokół Nas”**. Program ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich.

Celem głównym programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. W ramach programu w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych przeprowadzono działania edukacyjne, które miały na celu:

- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń,
- zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów,
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów.

Zajęcia mają charakter warsztatowy. Ta forma dostarcza dzieciom najwięcej okazji do uczenia się przez doświadczenie i zgodnie z zasadami nowoczesnej edukacji zdrowotnej akcentuje aktywny udział dzieci w procesie uczenia się.

Poza ciekawą wycieczką, podczas której mogą zaobserwować, co i jak dymi, omawiają tak ważną kwestię, jak wpływ dymu nikotynowego na zdrowie człowieka.

W roku szkolnym 2020/2021 do programu przystąpiło 27 placówek, ogółem zadania realizowało 3928 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

- **Program ekologiczny dla przedszkoli pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.** Program powstał w porozumieniu pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, a Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dedykowany jest dzieciom przedszkolnym w wieku 5-6 lat, rodzicom i opiekunom oraz nauczycielom wychowania przedszkolnego.

Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Główne założenie programu to: zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. W roku szkolnym 2020/2021 do programu przystąpiło 10 placówek, ogółem zadania realizowało 748 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

- **„Bieg po zdrowie” - programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej.** Głównym celem działań edukacyjnych jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia

w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program jest skierowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9 - 10 lat). W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 332 uczniów w 12 szkołach.

- **„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”** – program profilaktyki uniwersalnej skierowany do uczniów klas VII, VIII szkół podstawowych, nauczycieli, rodziców i opiekunów. Cel interwencji to profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży; dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” w celu zwiększenia ostrożności uczestników i zmniejszania ich wartości na kontakty z tymi produktami; zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 1262 osoby w 22 szkołach.

Programy skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych

- **„Podstępne WZW”**– celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C; przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HAV, HBV i HCV; uświadomienie zagrożeń wynikających z zakażenia i zasad profilaktyki w tym zakresie. W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 1296 osób w 15 szkołach.

- **„Ars, czyli jak dbać o miłość?”** realizowany w ramach projektu KIK/68. Celem programu jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadpodstawowych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu i narkotyków). Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 999 uczniów z 8 szkół ponadpodstawowych.

- Program i kampania w zakresie profilaktyki wczesnego wykrywania zachorowań na czerniaka **„Znamie! Znam je?”** Celem programu jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki

czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw, upowszechnienie wiedzy o czerniaku - nowotworze złośliwym skóry. W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 1011 osób w 15 szkołach ponadpodstawowych.

- **„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS”**. Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. Zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Działania realizowano wśród 49 podmiotów: samorządy i instytucje lokalne, zakłady nauczania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku młodzieży, apteki, biblioteki, biura podróży, ośrodki pomocy społecznej. Edukacją objęto 7500 osób.

- **KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”** – Jego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym (15 - 49 lat).

W ramach projektu prowadzona jest kampania społeczna **„Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”**. Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. W powiecie zawierciańskim uczestniczyło 6300 osób w 55 podmiotach.

- **Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych wśród młodzieży „Dopalacze – Wypalacze groźne narkotyki”** – celem akcji jest zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. Realizowana jest w ośrodkach wypoczynku letniego i zimowego oraz w szkołach w trakcie trwania roku szkolnego, a odbiorcami działań jest kadra pedagogiczna, uczniowie szkół oraz ich rodzice i opiekunowie, osoby dorosłe w wieku 18-35 lat, ogół społeczeństwa. W 2021 r. objęto działaniami edukacyjnymi młodzież, uczestników, organizatorów i opiekunów wypoczynku zimowego i letniego. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym

związane. *Profilaktyka uzależnień* oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią. W 2021 r. działaniami edukacyjnymi objęto 2759 osób w 53 podmiotach.

- **Promocja szczepień ochronnych, w tym kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” realizowana w ramach Projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina”, „Europejski Tydzień Szczepień”** - akcja promująca wykonywanie szczepień ochronnych, skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. Ma na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.

Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych w zakładach opieki zdrowotnej, bibliotekach, obiektach wypoczynku letniego i zimowego, aptekach. Edukacją objęto 5257 osób w 73 podmiotach.

- **Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku zimowego i letniego: „Bezpieczne Ferie 2021” i „Bezpieczne Wakacje 2021”**. Grupą docelową są organizatorzy i uczestnicy wypoczynku. Celem akcji jest stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego poprzez prowadzenie działalności informacyjno - edukacyjnej, zwłaszcza w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych. Podczas 14 akcji profilaktycznych prowadzono pogadanki, prelekcje, rozmowy indywidualne, warsztaty dydaktyczne, udzielano porad w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych, przestrzegania codziennych nawyków higienicznych, racjonalnego stosowania antybiotyków, profilaktyki uzależnień od tytoniu, kształtowania zachowań prozdrowotnych. Promowano wykonywanie szczepień ochronnych, propagowano styl życia oparty na zbilansowanej diecie i aktywności fizycznej, omawiano zasady zapobiegawcze, które wpływają na ograniczenie ryzyka zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2. Wyekspozowano i przekazano materiały informacyjno – edukacyjne (ulotki, broszury,

zakładki, plakaty). Do kadry opiekunów i grupy uczestników wypoczynku w wieku 13-18 lat skierowano działania edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałaniu rozprzestrzeniania psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży. Zwracano uwagę na problemy zdrowotne i społeczne wynikające z korzystania z dopalaczy, palenia (czynnego i biernego) tytoniu oraz używania e-papierosów.

- **Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych** - gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby A,B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne:

- profilaktyka chorób odkleszczowych. Celem akcji jest edukacja w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, dostarczenie wiedzy na temat boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu.
- profilaktyka wirusowego zapalenia wątroby typu A

Działania prozdrowotne w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych prowadzono podczas 14 akcji profilaktycznych.

- Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV „**Brazowo, ale czy zdrowo?**”. Celem interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z neodpowiedzialnego korzystania z promieniowania

ultrafioletowego, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych, eksponowano plakaty, ulotki. Edukacją objęto 959 osób w 95 podmiotach.

- Profilaktyka stosowania antybiotyków: **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, Światowy Dzień Walki z Antybiotykami**. Obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pod nazwą „Narodowy Program Ochrony

Antybiotyków” mają na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy antybiotykoodporności oraz nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. Promowanie wiedzy w zakresie racjonalnego stosowania antybiotyków. Działaniami edukacyjnymi objęto 1300 osób w 95 podmiotach.

- **Profilaktyka zatruc grzybami** - na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano ulotki informujące o „**Podstawowych zasadach bezpiecznego grzybobrania**”. Prowadzono dystrybucję ulotek, odbyły się pogadanki w 98 podmiotach, zadaniem objęto 1650 osób.

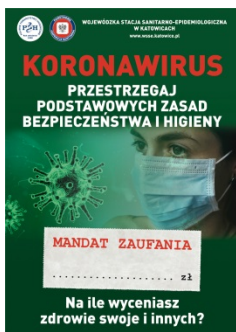
- **Profilaktyka grypy** - podczas akcji profilaktycznych przekazywano wiedzę dotyczącą profilaktyki zachorowań na grypę: odbyły się pogadanki, przekazano materiały informacyjno – edukacyjne. Edukacją objęto 1200 osób w 28 podmiotach.

- **Profilaktyka wszawicy** - prowadzono narady z partnerami, dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych. Do zakładów nauczania i wychowania przekazano broszurę "Pedikuloza, czyli co Twoje dziecko może mieć na głowie". Podczas akcji profilaktycznych odbyły się prelekcje w 102 podmiotach, zadaniem objęto 9000 osób.

- „**Lekki tornister**” działania edukacyjne w ramach profilaktyki wad postawy. Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu, zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów, dbanie o właściwą postawę ciała. Edukacją objęto 1140 osób w 11 podmiotach.

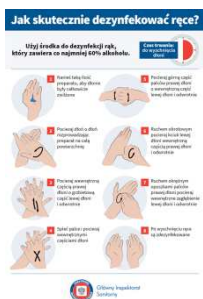
- Akcja informacyjno-edukacyjna ph. "Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny".

Akcja została stworzona w związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną w woj. śląskim - wysokim wskaźnikiem zakażeń społeczności lokalnej wirusem SARS-CoV-2. Akcja ma na celu przypomnienie społeczeństwu, jak ważne jest przestrzeganie podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa w ograniczaniu rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem

SARS- CoV-2.

Pracownicy przeprowadzili akcje informacyjne na terenie powiatu zawierciańskiego. Wręczano ulotki, które mają przypominać o obowiązku zasłaniania ust i nosa w miejscach

użyteczności publicznej, zachowaniu odległości od innych osób oraz prawidłowej higienie rąk. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych w 120 obiektach. Edukacją objęto ogółem 8800 osób.

- **Akcja informacyjno-edukacyjna - „Jak skutecznie myć ręce”**

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili pogadanki na temat skutecznego mycia rąk. Przypominano o częstym myciu rąk, dezynfekowaniu płynami/żelami na bazie alkoholu, stosowaniu zasady ochrony podczas kichania i kaszlu. Prowadzono pogadanki w zakładach nauczania i wychowania, ośrodkach wypoczynku letniego. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych do następujących instytucji/ organizacji: zakłady opieki zdrowotnej, apteki, biblioteki, biura podróży, ośrodki pomocy społecznej, drogerii, sklepów zielarsko-medycznych, cukierni, zakładów optycznych, fryzjersko-kosmetycznych.

- **Kampania „Wybieraj bezpieczną żywność”**

Celem kampanii jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka. Pracownicy zorganizowali szkolenie dla osób, zamieszczano informację o kampanii w mediach społecznościowych (FB, Twitter, Instagram). Działaniami objęto 5948 osób.

Programy edukacyjne koordynowane w roku szkolnym 2020/2021 przez PSSE w Zawierciu realizowane były przez uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i dzieci przedszkolne. W zadaniach programowych uczestniczyli również ich rodzice i opiekunowie. Adresaci akcji profilaktycznych, kampanii to dzieci przedszkolne, młodzież, osoby dorosłe.